Влада — Радам!

Голос України

Газета Верховної Ради Української РСР ◆ № 161 ◆ Середа, 21 серпня 1991 року ◆ Ціна 10 коп.

У ПРЕЗИДІЇ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНСЬКОЇ РСР

19—20 серпня відбулось засідання Президії Верховної Ради Української РСР.

Розглянуто питання про політичну ситуацію, що склалась у зв'язку з утворенням державного комітету по надзвичайному стану в СРСР та введенням надзвичайного стану в окремих місцевостях Союзу РСР. Прийнято заяву, яка буде надрукована в пресі.

Вів засідання Голова Верховної Ради УРСР Л. Кравчук.

ОБОРОНІ КИЄВА ПРИСВЯЧЕНО

Учора в меморіальному комплексі «Український державний музей історії Великої Вітчизняної війни 1941—1945 років» відкрито виставку, присвячену 50-річчю героїчної оборони Києва.

О шістнадцятій годині тут розпочався урочистий мітинг, присвячений цій даті. У ньому, окрім ветеранів війни — колишніх воїнів, бійців народного ополчення, взяв також участь голова Верховної Ради України Леонід Кравчук. Леонід Макарович виступив з промовою, в якій не тільки вшанував тих, хто в жорстокому двобої з фашизмом відстоював незалежність нашої Батьківщини, а й дав оцінку нинішній політичній ситуації в країні. (Виступ буде опубліковано в наступному номері нашої газети).

Потім учасники урочистостей оглянули реліквійну виставку, яка розташована в семи залах і налічує майже тисячу експонатів, для них відбулася прем'єра документального фільму «Оборона Києва».

Інформація «Голосу України».

ПОСТАНОВА
Голови Верховної Ради СРСР
Про скликання позачергової сесії Верховної Ради СРСР

У зв'язку з внесенням на затвердження Верховної Ради СРСР рішення про запровадження надзвичайного стану в окремих місцевостях СРСР скликати позачергову сесію Верховної Ради Союзу Радянських Соціалістичних Республік 26 серпня 1991 року в місті Москві.

Голова Верховної Ради СРСР
А. ЛУК'ЯНОВ

Москва, Кремль.
19 серпня 1991 р.

ЗА МЕРТВОЮ ЗАДИМЛЕНОЮ СТІНОЮ

Запоріжжя, потонувши у мертвій задимленій плямі, жило своїм життям. Всеукраїнський фестиваль «Червона рута» — своїм, і цим двом силам, що весь час придивлялися одна до одної, з одного боку, мовчазно насуплюючи брови, а з другого, щосили намагаючись усміхатися, до кінця фестивалю так і не вдалося досягти більш-менш відчутного взаєморозуміння.

(Закінчення на 9-й стор.).

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

У КОМІТЕТІ КОНСТИТУЦІЙНОГО НАГЛЯДУ СРСР

Голова Комітету конституційного нагляду СРСР С. Алексеєв, члени Комітету С. Босхолов, С. Мірзоєв, М. Піскотін, В. Филимонов прийняли заяву, в якій говориться:

«Ознайомившись з офіційними актами, які повідомляють про неможливість виконання М. С. Горбачовим за станом здоров'я обов'язків Президента СРСР, про взяття на себе Г. І. Янаєвим обов'язків Президента СРСР, про запровадження в окремих місцевостях СРСР надзвичайного стану, про створення Державного комітету по надзвичайному стану і про перехід до нього функцій найвищого органу державної влади СРСР, члени Комітету конституційного нагляду СРСР вважають своїм обов'язком заявити, що такі заходи можуть бути юридично виправдані лише за умови якнайсуворішого додержання вимог Конституції та інших законів СРСР».

Відзначається, що, перш ніж вирішити питання про прийняття цих актів до свого розгляду та їх юридичної оцінки, члени Комітету звертаються до Верховної Ради СРСР як постійно діючого законодавчого і контрольного органу державної влади СРСР із запитом: чи має намір Верховна Рада СРСР відповідно до п. 15 статті 127(3) Конституції СРСР розглянути питання про затвердження указу виконуючого обов'язки Президента СРСР про запровадження в окремих місцевостях СРСР надзвичайного стану.

У зв'язку з утворенням Державного комітету по надзвичайному стану члени Комітету конституційного нагляду СРСР звертають увагу на те, що згідно з п. 13 статті 113 Конституції СРСР і ч. 13 статті 2 Закону СРСР «Про правовий режим надзвичайного стану» запровадження надзвичайного стану в усій країні може бути здійснене тільки Верховною Радою СРСР.

Маючи належну інформацію, Комітет конституційного нагляду СРСР діятиме в подальшому відповідно до статусу і порядку, передбачених ст. 124 Конституції СРСР і Законом про конституційний нагляд в СРСР, говориться в заяві.

(ТАРС).

Головне сьогодні — розсудливість і відповідальність

На запит кореспондента УКРІНФОРМ про позицію Компартії України у зв'язку з введенням надзвичайного стану в окремих місцевостях СРСР перший секретар ЦК Компартії України С. І. Гуренко заявив:

— Стратегічні цілі і завдання Компартії України, визначені в рішеннях її XXVIII з'їзду і пленумів ЦК, залишаються незмінними. Щодо нинішньої надзвичайної ситуації, то заклик до спокою, зваженості, розсудливості, суворого дотримання законності і правопорядку, відвернення конфронтації і протистояння, який пролунав у виступі Голови Верховної Ради Української РСР по Українському телебаченню 19 серпня 1991 року, є основою нашої позиції. Комуністи Радянської України вважають патріотичним обов'язком кожного громадянина республіки забезпечити на всіх ділянках високу організованість і чіткий трудовий ритм, не допустити будь-яких дій, які могли б дестабілізувати обстановку, привести до кровопролиття.

ПРЕЗИДІЇ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНСЬКОЇ РСР,
ГОЛОВІ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УРСР Л. КРАВЧУКУ

ЗВЕРНЕННЯ

У зв'язку з обнародуванням Указу Віце-Президента СРСР про введення надзвичайного стану, про виконання обов'язків Президента СРСР, створення Державного комітету по надзвичайному стану і постанови № 1 зазначеного комітету, депутати Донецької міської Ради народних депутатів:

1. Констатують невідповідність цих указів Закону СРСР «Про правовий режим надзвичайного стану» та Декларації про суверенітет України і розцінюють ці акти як протиправні та антиконституційні.

2. Вважають створення неконституційного самозваного органу управління Союзом державним переворотом, спрямованим на зрив демократичних реформ і нового Союзного договору, вимагають надання вичерпної інформації про місце перебування, стан здоров'я Президента СРСР Горбачова.

3. Вимагають негайно скликати надзвичайну сесію Верховної Ради УРСР для обговорення становища в республіці і прийняття рішення.

4. Закликають Верховну Раду УРСР визнати всі акти, прийняті Державним комітетом по надзвичайному стану, такими, що не мають сили на території України.

Вимагають відновити владу законного Президента СРСР, ліквідувати всі неконституційні структури влади.

Донецька міська Рада народних депутатів підтримає заходи Верховної Ради УРСР, спрямовані на захист положень Декларації про суверенітет, і зробить все можливе, щоб забезпечити виконання законів республіки на території міста.

Текст Звернення підписали 50 депутатів Донецької міської Ради, народні депутати України, депутати Донецької обласної Ради, депутати міської і районних Рад, а також представники різних громадських і політичних організацій.

ГУДУТЬ ТРОЛЕЙБУСИ

У день 19 серпня у Запоріжжі було спокійно. Ввечері члени ряду громадських організацій провели збори на майдані навпроти обкому КПУ, де обмінялись останніми новинами щодо ситуації в Москві та поширили заяву Бориса Єльцина з цього приводу. В зборах взяли участь понад 100 чоловік.

До корпункту після виступу Голови Верховної Ради Леоніда Кравчука зателефонувало близько 20 запоріжців, один дзвінок був із Мелітополя, один із Оріхова. Читачі нашої газети висловили підтримку позиції Президії Верховної Ради УРСР і передали членам українського парламенту прохання рішуче відстоювати свій курс і керуватися, передусім, Декларацією про державний суверенітет України. Окремі громадяни просили повідомити номер рахунку, куди можна перераховувати гроші на підтримку парламенту України.

На головному проспекті обласного центру я взяв кілька бліц-інтерв'ю у перехожих.

Микола Попов, інженер:

— Доки я не побачу, що скаже сам Михайло Сергійович Горбачов у прямому ефірі по телебаченню, всі інші повідомлення викликають у мене великий сумнів і сум.

Наталка Бондаренко, студентка:

— Правильно робить Президент Росії, закликаючи свій народ до захисту демократії. Гадаю, Києву треба консолідуватись саме з ним.

Василь Прохоренко, місце роботи назвати відмовився:

— Найжахливіше, що сюди вплутують армію, зброя, як відомо Віськовим, раз на рік може сама по собі вистрілити.

Ігор Ярош, водій:

— Проїхав у тролейбусі через усе місто, люди гудуть: що буде завтра? Думаю, Леоніду Макаровичу Кравчуку слід щодня виступати перед народом, потрібно більше інформації.

Олександр МИХАЙЛЮТА,
власний кореспондент «Голосу України».

ОБСТАНОВКА СПОКІЙНА

Черкаси: В області зберігається врівноважена обстановка, відповів на запитання кореспондента голова Черкаського облвиконкому В. Шаповал,— завершуємо жнива, продовжується продаж зерна державі, триває заготівля овочів і фруктів, підготовка до зими. В день оголошення надзвичайного стану в окремих місцевостях СРСР, проведено екстрену нараду з усіма головами місцевих Рад, відбулася також жорстка серйозна розмова з керівниками управлінь і служб життєзабезпечення населення. Прийнято рішення, спрямовані на забезпечення стабільної роботи народногосподарського комплексу, спокійних умов життя громадян.

В області створено оперативну групу для аналізу і прогнозування становища, очолює її заступник голови обласної Ради народних депутатів Г. Капралов.

Лідія ТИТАРЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».

Заява Державного комітету по надзвичайному стану в СРСР

Уже перший день дії надзвичайного стану в окремих місцевостях СРСР показав, що люди зітхнули з деяким полегшенням. Скільки-небудь серйозних ексцесів ніде не відзначалося. У ДКНС СРСР надходять численні звернення громадян на підтримку здійснюваних заходів щодо виведення країни з надзвичайно тяжкої кризи. Перша реакція з-за рубежу на події в нашій країні також характеризується певним розумінням, оскільки гірший з мислимих сценаріїв розвитку, який найбільше непокоїть іноземні держави,— це хаос і анархія в нашій ядерній країні. Зрозуміло, і всередині нашого суспільства, і за кордоном у зв'язку із запровадженням надзвичайного стану висловлюються і недовіра і побоювання. Що ж, вони мають під собою підставу: адже в останні роки, на жаль, дуже часто реальні справи в нашій державі не мали нічого спільного з проголошеними цілями. Надії народу не раз виявлялись обманутими. Цього разу ми зробимо все, щоб діяльність радянського керівництва заслужила довір'я.

У більшості союзних і автономних республік нашої Батьківщини підтримують вжиті заходи, викликані винятково гострою ситуацією. Народи розуміють, що ДКНС СРСР ніяким чином не має наміру посягати на їхні конституційні суверенні права.

Дисонансом у цей критичний момент, коли потрібна загальнонаціональна згода, прозвучало звернення, підписане вранці 19 серпня цього року керівниками РРФСР Б. Єльциним, І. Силаєвим і Р. Хасбулатовим. Воно витримане в конфронтаційному дусі. Є в цьому зверненні і пряме підбурювання до протиправних дій, несумісне з встановленим законом режимом надзвичайного стану.

Державний комітет по надзвичайному стану в СРСР, виявляючи терпіння і прагнення до конструктивного співробітництва, вважає можливим обмежитися цього разу попередженням проти безвідповідальних, нерозумних кроків. У черговий раз в російському керівництві взяла гору амбіційність, а тим часом народ чекає внесення таких коректив у політику, які відповідали б корінним інтересам росіян.

Хотіли б ще раз підкреслити, що на всій території Союзу РСР віднині й надалі відновлено принцип верховенства Конституції СРСР і законів СРСР. Запевняємо, що наша практика на відміну від набридлих пустих обіцянок безумовно підкріплюватиметься реалізацією прийнятих рішень.

ГОЛОС України

Засновник — Верховна Рада Української РСР

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:

УРСР, 252047
Київ, вул. Нестерова, 4

ТЕЛЕФОНИ РЕДАКЦІЇ ГАЗЕТИ:

Приймальня — 446-92-11

Відповідальний секретар 446-72-63

Завідуючий корсіткою 441-84-42, 224-72-54 (телефакс).

ВІДДІЛИ:
парламентський — 441-84-52, 441-85-64,
листів — 441-82-05, 441-29-61,
економіки — 441-88-07,
аграрний — 441-86-18,
міжнародний — 446-91-20,
охорони здоров'я — 441-88-06,
соціальних питань — 441-88-05,
екології — 441-88-59,
культури — 441-86-44,
спорту 441-88-08,
інформаційний — 446-61-13, 441-86-20,
історії України — 441-88-62,
військових питань — 441-88-52,
реклами — 441-89-44,
бухгалтерія — 441-84-00.

Рукописи не рецензуються і не повертаються.

Індекс 60955

Тираж 155.000

Передплатна ціна на рік 19 крб. 80 коп.

Газета виходить 5 разів на тиждень. У вівторок на 8 сторінках, у середу, четвер, п'ятницю та суботу — на 16 сторінках.

Наступний номер «Голосу України» вийде 23 серпня ц. р.

ДО ГРОМАДЯН РОСІЇ!

У ніч з 18 на 19 серпня 1991 року усунуто від влади законно обраного Президента країни.

Якими б причинами не виправдовувалось це усунення, ми маємо справу з правореакційним антиконституційним переворотом. При всіх труднощах і тяжких випробуваннях, які переживає народ, демократичний процес у країні набуває дедалі глибшого розмаху, необоротного характеру. Народи Росії стають господарями своєї долі. Істотно обмежені безконтрольні права неконституційних органів, включаючи партійні.

Керівництво Росії зайняло рішучу позицію щодо Союзного договору, прагнучи до єдності Радянського Союзу, єдності Росії.

Наша позиція з цього питання дала можливість істотно прискорити підготовку цього договору, узгодити з усіма республіками і визначити дату його підписання — 20 серпня цього року.

Такий розвиток подій викликав озлоблення реакційних сил, підштовхував їх до безвідповідальних авантюрних спроб вирішити вкрай складні політичні та економічні проблеми силовими методами.

Раніше вже робилися спроби здійснити переворот. Ми вважали і вважаємо, що такі силові методи є неприйнятними. Вони дискредитують СРСР перед усім світом, підривають наш престиж у світовому співтоваристві, повертають нас до духу «холодної війни», ізоляції Радянського Союзу від світового співтовариства.

Усе це змушує нас оголосити незаконним так званий комітет з надзвичайного стану. Відповідно оголошуємо незаконними всі рішення й розпорядження цього комітету.

Впевнені, органи місцевої влади будуть неухильно дотримуватися Конституції, законів і указів Президента РРФСР.

Закликаємо громадян Росії дати гідну відсіч путчистам і вимагати повернути країну до нормального конституційного розвитку.

Безумовно, необхідно забезпечити можливість Президентові країни Горбачову виступити перед народом.

Вимагаємо негайного скликання надзвичайного З'їзду народних депутатів СРСР. Ми абсолютно впевнені, що наші співвітчизники не дадуть утвердитися сваволі й беззаконню путчистів, які втратили всякий сором і совість.

Звертаємося до військовослужбовців із закликом виявити високу громадянськість і не брати участі в реакційному перевороті.

Для виконання цих вимог закликаємо до загального безстрокового страйку.

Не маємо сумніву, що світове співтовариство дасть об'єктивну оцінку цинічній спробі правого перевороту.

ЄЛЬЦИН,
ХАСБУЛАТОВ,
СИЛАЄВ.

ДО ЧИТАЧІВ «ГОЛОСУ УКРАЇНИ»

КОРОТКИЙ КОМЕНТАР ГОЛОВНОГО РЕДАКТОРА ДО ЗВЕРНЕННЯ КЕРІВНИКІВ РОСІЇ

Ми друкуємо звернення керівників Росії не для того, щоб закликати наших читачів до тих дій, до яких автори цього документа закликають громадян Росії. А виключно для інформації, прагнучи дати читачеві все розмаїття оцінок щодо подій, які відбуваються.

Наша газета підтримує зважену позицію Голови Верховної Ради України Л. Кравчука (його виступ надруковано вчора).

Ми вважаємо, що народу України в цей складний час треба виявити спокій, витримку, а органам влади всіх рівнів — сприяти утвердженню суверенітету республіки, дотриманню прав людини, збереженню демократичних завоювань останніх років.

Не мітинги і страйки тепер допоможуть нам, а спокійна робота, добросовісне виконання трудових обов'язків. Україна має турбуватися про заготівлю хліба, про підготовку до зими. Це сьогодні, мабуть, найважливіше. Кожний громадянин має розуміти, що ми повинні не спровокувати введення військового стану на Україні і, не дай Боже, не допустити пролиття хоч краплини крові.

Наберімось терпіння, почекаємо рішень і оцінок Верховної Ради СРСР, яка збереться через кілька днів. Ще важливіше для нас, що скаже сесія Верховної Ради УРСР, до скликання якої залишилося теж небагато часу.

Ми з вами, шановні читачі, все бачимо і все розуміємо. Як на мене, то досить промовистим було на прес-конференції членів комітету запитання відомого журналіста Бовіна до Стародубцева: «А як ви опинились у цій компанії?» Та все ж почекаємо рішень законно обраних органів влади.

А тепер хочу нагадати заключні слова з виступу Голови Верховної Ради Української РСР Л. Кравчука: «Саме наша єдність стане запорукою нездійсненності будь-яких спроб із будь-якого боку діяти попри Конституцію, повернути суспільство до владних чи інших структур і в центрі, і на місцях, які могли б стати над законом».

Історія дасть оцінку нинішнім подіям. Але перший і безумовний висновок уже можемо зробити: витримавши сьогоднішні нелегкі часи, ми повинні посилити роботу по наповненню суверенітету України реальним змістом.

ЗУСТРІЧ РАДЯНСЬКОГО КЕРІВНИЦТВА З ЖУРНАЛІСТАМИ

19 серпня в прес-центрі МЗС СРСР відбулася прес-конференція Г. І. Янаєва. В ній взяли участь О. Д. Бакланов, Б. К. Пуго, В. О. Стародубцев, О. І. Тізяков.

У короткій заяві Г. І. Янаєв підкреслив, що приступив до тимчасового виконання обов'язків Президента у зв'язку з неможливістю за станом здоров'я виконання М. С. Горбачовим обов'язків Президента СРСР — на підставі статті 127^7 Конституції СРСР.

Я звертаюсь до вас, дами і панове, товариші, у відповідальний для долі Радянського Союзу і обстановки в усьому світі момент, сказав він. Ставши на шлях глибоких реформ і пройшовши в цьому напрямі значний відтинок, Радянський Союз опинився перед глибокою кризою, подальший розвиток якої може поставити під питання як сам курс реформ, так і привести до серйозних катаклізмів у міжнародному житті.

Не є секретом, що різке падіння виробництва в країні, не надолужуване поки що діяльністю альтернативних промислових і сільськогосподарських структур, створює реальну загрозу подальшому існуванню і розвиткові народів Радянського Союзу.

У країні виникла обстановка некерованості та багатовладдя. Все це не може не викликати широкого невдоволення населення. Виникла також реальна загроза дезінтеграції країни, розвалу єдиного економічного простору, єдиного простору громадянських прав, єдиної оборони і єдиної зовнішньої політики.

Нормальне життя за цих умов неможливе. У багатьох районах СРСР внаслідок багатонаціональних, міжнаціональних сутичок ллється кров, розпад СРСР мав би найтяжчі не тільки внутрішні, а й міжнародні наслідки. За цих умов у нас немає іншого вибору, крім як ужити рішучих заходів, щоб зупинити сповзання країни до катастрофи.

В. о. Президента СРСР нагадав журналістам, що для управління країною і ефективного здійснення режиму надзвичайного становища прийнято рішення утворити Державний комітет по надзвичайному становищу.

Він заявив, що ДКНС СРСР повністю усвідомлює глибину кризи, що уразила країну, бере на себе відповідальність за долю Батьківщини і сповнений рішимості вжити найсерйозніших заходів по якнайшвидшому виведенню держави і суспільства з кризи.

Ми обіцяємо провести широке всенародне обговорення проекту нового Союзного договору. Кожний громадянин СРСР матиме право і можливість у спокійній обстановці осмислити цей надзвичайно важливий акт, бо від того, яким стане Союз, залежатиме доля численних народів нашої великої Батьківщини.

Ми маємо намір негайно відновити законність і правопорядок, покласти край кровопролиттю, оголосити нещадну війну кримінальному світові, викорінювати ганебні явища, які дискредитують наше суспільство і принижують радянських громадян. Ми очистимо вулиці наших міст від злочинних елементів, покладемо край сваволі розкрадачів народного добра.

Ми виступаємо за справжні демократичні процеси, за послідовну політику реформ, які ведуть до оновлення нашої Батьківщини, до її економічного і соціального процвітання, яке дасть змогу їй зайняти гідне місце у світовому співтоваристві націй.

Розвиток країни не повинен будуватися на падінні життєвого рівня населення. В здоровому суспільстві стане нормою постійне підвищення добробуту всіх громадян. Не ослаблюючи піклування про зміцнення і захист прав особи, ми зосередимо увагу на захисті інтересів найширших верств населення, тих, кому найбільше загрожують інфляція, дезорганізація виробництва, корупція і злочинність.

Розвиваючи багатоукладний характер народного господарства, ми підтримуватимемо і приватне підприємництво, надаючи йому необхідні можливості для розвитку виробництва і сфери послуг.

Нашим першочерговим завданням стане розв'язання продовольчої і житлової проблем. Всі наявні сили будуть мобілізовані на задоволення цих найнасущніших потреб народу. Ми закликаємо робітників, селян, трудову інтелігенцію, всіх радянських людей в найкоротший строк відновити трудову дисципліну і порядок, піднести рівень виробництва, щоб потім рішуче просунутися вперед. Від цього залежать наше життя і майбутнє наших дітей і внуків, доля Вітчизни.

Ми є миролюбною країною і будемо неухильно додержувати всіх узятих на себе зобов'язань. У нас немає ні до кого ніяких претензій, ми хочемо жити з усіма в мирі і дружбі, але ми твердо заявляємо, що ніколи і нікому не буде дозволено посягати на наш суверенітет, незалежність і територіальну цілісність. Будь-які спроби говорити з нашою країною мовою диктату, від кого б вони не виходили, рішуче присікатимуться.

Наш багатонаціональний народ віками жив, сповнений гордості за свою Батьківщину. Ми не соромились патріотичних почуттів і вважаємо природним і законним ростити нинішнє і майбутнє покоління громадян нашої великої держави в цьому дусі. Бездіяти в цю критичну для долі Вітчизни годину значить взяти на себе важку відповідальність за трагічні, справді непередбачувані наслідки. Кожен, кому дорога наша Батьківщина, хто хоче жити і працювати в обстановці спокою і впевненості, хто не приймає продовження кривавих міжнаціональних конфліктів, хто бачить свою Вітчизну в майбутньому незалежною і процвітаючою, повинен зробити єдино правильний вибір. Ми закликаємо всіх справжніх патріотів, людей доброї волі покласти край нинішньому смутному часу.

Ми закликаємо всіх громадян Радянського Союзу усвідомити свій обов'язок перед Батьківщиною і подати всемірну підтримку Державному комітету по надзвичайному становищу в СРСР, зусиллям по виведенню країни з кризи. Конструктивні пропозиції громадсько-політичних організацій, трудових колективів і громадян будуть з вдячністю прийняті як вияв їх патріотичної готовності діяльно брати участь у відновленні вікової дружби в єдиній сім'ї братніх народів і відродженні Вітчизни.

Відповідаючи на запитання, де зараз М. С. Горбачов, в. о. Президента сказав, що Михайло Сергійович Горбачов перебуває на відпочинку і лікуванні в Криму. За ці роки він дуже стомився, і потрібен якийсь час для того, щоб він поправив здоров'я. Г. І. Янаєв висловив надію, що М. С. Горбачов, одужавши, повернеться до виконання своїх обов'язків. Ми будемо йти курсом, який він починав у 1985 році, додав в. о. Президента. Що стосується надзвичайного становища, то воно запроваджується в дуже важкий для країни період для того, щоб уникнути якихось ексцесів. Ми змушені були вжити деяких заходів щодо безпеки наших громадян, сказав Г. І. Янаєв.

Йому адресовані відразу два запитання: чи є зараз конкретна програма відродження економіки країни? Чи діятимуть прийняті раніше закони, чи триватиме рух до ринку? Друге стосується переданого Російським інформаційним агентством звернення Б. М. Єльцина, І. С. Силаєва і Р. І. Хасбулатова до громадян Росії, в якому події минулої ночі охарактеризовані як «правий реакційний антиконституційний переворот». У цьому ж зверненні, нагадав журналіст, прозвучав заклик до загального безстрокового страйку. Якими можуть бути конкретні дії комітету у цьому зв'язку?

На перше запитання відповів О. І. Тізяков. Ні для кого не секрет, сказав він, що перебудова не дала тих результатів, яких всі від неї чекали. Наша економіка сьогодні перебуває в надзвичайно тяжкому стані, йде спад виробництва. Він зумовлений цілим рядом факторів. Однак не можна не брати до уваги й те, що перебудова здійснювалась у таких масштабах. В будь-якому пошуку можуть бути певні недоробки, навіть помилки. Ось та ситуація, яка склалась. Вона і стала головною причиною запровадження надзвичайного становища. У нас сьогодні розірвані зв'язки між підприємствами. Далі він відзначив, що негативну роль відіграло закриття ряду республіканських і регіональних кордонів. Це створило вкрай тяжку обстановку для роботи підприємств, які почали пробуксовувати, зупинятися.

Наші дії будуть насамперед спрямовані на стабілізацію економіки. Від реформ, спрямованих у русі до ринку, ми не відмовляємось. Вважаємо, однак, що рух цей треба буде чіткіше проробити і організовувати на більш високому рівні управління всіх наших дій.

Сьогодні, коли радянський народ був інформований про створення Комітету по надзвичайному становищу, продовжує відповідь Г. І. Янаєв, я і деякі інші члени комітету мали контакти з керівниками всіх дев'яти республік, які заявили про свою готовність увійти до складу оновленої союзної федерації, а також з керівництвом багатьох країв і областей Союзу, можу сказати, що в цілому створення комітету і його прагнення вивести країну з того кризового стану, в якому вона перебуває, підтримані. Сьогодні ж я мав розмову з Б. М. Єльциним. Мені відо

(Закінчення на 6-й стор.).

Дисплей економічних реформ

РЯТІВНИЙ КРУГ ДЛЯ МОРЯКА

Працівникам усіх без винятку пароплавств країни час подавати сигнал «SOS». Такого висновку дійшли керівники цих транспортних організацій на нараді в Одесі. Ось тільки чи почує хто той сигнал, чи кине рятівний круг морякам?

Йдеться насамперед про те, що пароплавства, приречені на економічне безправ'я, стають банкрутами, їм ні за що не тільки поновлювати флот, який старіє, списується, а й оплачувати працю людей, задовольняти їхні соціальні запити. Серед моряків день у день зростає безробіття, галузь на шляху серйозних соціальних потрясінь.

Хіба це нормально, скажімо, коли об'єднання, підприємства країни, фрахтуючи судна для перевезення вантажів зовнішньої торгівлі, місяцями нічого за це не платять? Тільки по Чорноморському морському пароплавству сума заборгованості вже перевалила за 320 мільйонів інвалютних карбованців. Вантажі, по суті, примушують транспортувати за «спасибі». А податки — причому надмірні — держава стягувати не забуває.

Різне пропонували учасники наради, аби якось здолати кризові явища, що обсіли пароплавства. Зокрема, припинити транспортування експортно-імпортних вантажів у кредит без попередньої оплати хоча б половини вартості фрахту. Добиватися заставного права на вантаж, за яким пароплавства могли б його розпродувати, аби відшкодувати борги в замовників.

Чорноморці ставлять це питання не тільки перед центром, а й перед урядом республіки, адже тепер їхнє пароплавство перейшло під юрисдикцію України. То чому ж ЧМП має терпіти грабіжницьку політику союзних зовнішньоторговельних об'єднань, яким потурають уряд країни та Міністерство морського флоту СРСР?

Георгій ВОРОТНЮК,
власний кореспондент «Голосу України».
Одеська область.

ЗАСЯЯЛА НОВА «ЗОРЯ»

Відбулися перші торги Харківської біржі будівельних матеріалів «Зоря». Це вже друга біржа, що створена на Харківщині.

Біржа організована як акціонерне товариство з обмеженою відповідальністю. Її засновниками стали кілька кооперативів та промислових асоціацій. Початковий капітал становить 50 тисяч карбованців. Сума не велика, але зазначу, що серед засновників біржі — жодного з великих харківських підприємств. На думку адміністрації «Зорі», там не вміють вести справу по-новому, вимагають дивіденди, не встигши їх навіть заробити.

Поки що, аби міцніше стати на ноги, біржа укладає будь-які угоди. Але в майбутньому має намір торгувати лише будівельними матеріалами. У перших торгах взяли участь понад 60 різних підприємств та організацій, в тому числі із Полтави, Ужгорода, Сум, Астрахані, Тюмені. Було заявлено товару на суму 100 мільйонів карбованців.

Микола КОСИЙ,
власний кореспондент «Голосу України».
Харківська область.

Ракурс

Андріївський узвіз. Літо 1991 року.
Фото Віталія ЛЕЩИНСЬКОГО.
Київ.

Ініціатива

БОРИС ОЛІЙНИК ОСВЯЧУЄ НОВИЙ РУХ

У суботу в громадсько-політичному центрі обкому КПУ відбулася зустріч партактиву та ветеранів Комуністичної партії з Борисом Олійником. «Я приїхав сюди без будь-яких повноважень, — сказав він, — на поклик серця».

Візит високого гостя пов'язаний не з фестивалем «Червоної рути» чи походом «Козацькими шляхами», а відтворенням на регіональному семінарі секретарів парторганізацій нового руху. Хоч було заявлено, що це не є партійний рух «за суворими статутними вимогами».

— Я приїхав до своїх друзів, і започаткували прекрасний рух, — пояснив далі Борис Ілліч, — рух за національну злагоду і згоду «Братерство». І я буду сприяти популяризації його ідей, створення його осередків по всій Україні.

Після короткої промови заступник Голови Ради Національностей Верховної Ради СРСР відповів на письмові запитання. Очевидно, сказав він, на Україні буде проведено референдум з питання підписання Союзного договору — як вирішить парламент республіки. Потім дав визначення національ-шовінізму та патріотизму до питання, хто як розуміє суверенітет.

Чи балотуватиметься Борис Ілліч у президенти України? Це чутки, повідомив він присутніх, які тішать його самолюбство, а не більше. Принагідно він закликав не голосувати за письменників, якщо серед кандидатів у президенти такі виявляться. Письменники, мовляв, це златоусти, а нам потрібен, якщо хочете, технократ, скажімо, як Станіслав Гуренко.

Коли мова торкнулася преси, високий гість порадив аудиторії (у залі сиділо більше людей похилого віку, аніж молодих) читати «Правду», «Известия», «Труд», «Независимую газету» та «через раз» — «Советскую Россию».

Чи голосував він проти визнання суверенітету України? Не вірте фальшивкам, сказав депутат, таке питання не стояло у Верховній Раді СРСР.

Надходило запитання, як він оцінює «антисоветский» репертуар «Червоної рути» і чи не краще послати її учасників на збирання овочів? На це Борис Ілліч відповів, що на фестиваль він не запрошений, отож не може оцінити його спрямованість, а на помідори посилати учасників «Червоної рути» усе ж не варто.

Після закінчення зустрічі я звернувся до секретаря обкому КПУ Віктора Понеділка:

— То новий рух буде громадською організацією з відповідною реєстрацією?

— Ми хочемо, щоб це був просто рух, — розтлумачив секретар, — без організаційних структур.

Дозволю собі щиро подивуватися: ініціатори проголошують рух за національну злагоду і згоду. Ідея гарна, але хіба на Україні немає такої злагоди?

Олександр МИХАИЛЮТА,
власний кореспондент «Голосу України».
Запоріжжя.

Уточнюємо

НА БІРЖІ БЕЗ ЗМІН

Жодних змін щодо обсягів продажів на торгах республіканського акціонерного товариства «Українська біржа» у зв'язку з відомими подіями помічено не було,— повідомили з представницької служби цього посередницького закладу. Проте сигарети там, де ними приторговували підприємливі цигани, зникли. І у першому, і у другому випадках щось прогнозувати важко. Бо невідомо, що вважатиметься, за задумами ДКНС, спекуляцією, а що — підприємництвом. Адже згідно з світовою практикою та тлумачними словниками різниці між біржовими ділерами та вуличними перекупниками немає. Принаймні, різниці принципової.

Отже, хто ж усе-таки її визначатиме?

Дмитро ДЕСЯТНИКОВ.

У номер

«ЖАБА В ДИРИЖАБЛІ» ТА ІНШІ

Завершився Всеукраїнський фестиваль сучасної пісні та популярної музики «Червона рута-91». Всю ніч засідала суддівська рада і, врешті-решт, визначила лауреатів та призерів.

У жанрі поп-музики перше місце не отримав ніхто. Друге місце присуджено гурту «Пліч-о-пліч» та виконавцям Жанні Боднарук і Вячеславу Хурценкову. Третє — гурту «Бункер-йо» та виконавцям Андрієві Осипенку, сестрам Тельнюкам і Тарасові Житинському.

Ніхто не отримав першого місця також і з змаганні рок-музикантів. А друге посіли гурти «Табула Раса» і «Форте», третє — «Плач Єремії» та «Жаба в дирижаблі».

Місця серед лауреатів у жанрі авторської пісні розподілилися так: перше — гурт «Мертвий півень», друге — Віктор Царан, третє — Андрій Чернюк і гурт «Мак-Дук».

Багато учасників одержали дипломи і призи.

— Гран-прі вирішено не вручати нікому, — розповів художній керівник фестивалю Анатолій Калиниченко, — оскільки творчій концепції «Червоної рути» фактично не відповідала жодна авторська одиниця. Хоча, якщо порівнювати рівень виконавчої майстерності з фестивалем у Чернівцях, цього разу поп- і рок-музиканти були сильнішими. Проте, за манерою виконання їхні твори не є національно визначеними. Серед співців бракувало дуже яскравих індивідуальностей. Усього в змаганнях взяло участь 536 музикантів. Фестиваль висвітлювали кореспонденти 121 видань, у тому числі зарубіжних.

Михайло САШКІВ.
Запоріжжя.

Подробиці

МИТНИЦЯ: РТУТЬ ПАДАЄ

Не хочеться, ну зовсім не хочеться уже вкотре виносити сміття з хати. Та доведеться, бо ніхто за нас не очистить хату. Останнім часом мої інформації зі Львова мають екологічно-санітарне забарвлення. Так уже хочеться написати про щось вічне і прекрасне. Але...

Заступник голови облвиконкому В. Лясковська поінформувала журналістів про винятковi заходи щодо Мостиської митниці. Вікно в Європу стало тим «чиряком» на терені Львівщини, який повсякчасно загрожував загостренням і криміногенної, і екологічної ситуації. Обласна санепідемстанція ухвалила постанову про тимчасове припинення функціонування митниці у зв'язку з вкрай незадовільним, небезпечним для здоров'я санітарним станом навколишньої території. У місцевих жителів лусне терпець від довготривалих «тимчасових» трудношів. Вже не раз вони з'ясовували взаємини із транзитниками врукопашну. Були й травми. А що ж робити селянам? Їхні городи потоптані, криниці сплюндровані, колгоспи не можуть нормально збирати й вивозити урожай. На час обстеження черга автомобілів становила 20(!) кілометрів, і здолати її можна було лише за 10-11 днів. А запаху харчів у більшості пасажирів вистачає на дві доби. Правда, була горілка, багато горілки. Вигідний товар і випробуваний засіб заспокоєння нервів. Ця 20-кілометрова черга за умови відсутності належної інфраструктури будь-якої миті могла перетворитися (та й не раз перетворювалася) на... тайфун.

— Це вимушений, крайній захід, — пояснила В. Лясковська. — Мостиська митниця, по суті, є службовим переходом, вона не пристосована для такого потоку пасажирів. Надалі право переїзду матиме службовий транспорт, рейсові автобуси.

Митники без роботи не залишаться. За 1988 рік через митницю пройшли із службовими цілями понад 11 тисяч чоловік. А лише за перше півріччя цього року кордон перетнули із службовими цілями 61 тисяча. Серед них тільки 8,7 відсотка львів'ян. Є над чим подумати...

А щоб санітарна служба медом не здавалась, невідомі зловмисники підготували ще один сюрприз: викинули в одному з будинків по вулиці Кульпарківській у Львові 5 кілограмів ртуті. Це та аварійна, по суті, ситуація, ліквідацію якої мав би взяти на себе штаб цивільної оборони. Але він із властивою йому «оперативністю» розробляв стратегію і тактику цієї операції, і довелося санітарному лікареві збирати ртуть примітивним способом. Міліція затримала двох хлопців, які мали ртуть, ведеться слідство.

Так не хочеться виносити сміття з хати...

Оксана ТЕЛЕНЧІ,
власний кореспондент «Голосу України».
Львів.

Ах, літо!

«ДАЙ П'ЯТЬ...»

Збираючись на відпочинок у Сочі, варто заздалегідь подбати про повернення, бо ще з 15 червня там діє указ місцевого управління Аерофлоту. В указі зазначено, що управління бере на себе турботи про повітряних пасажирів, яких, відомо ж, влітку багато. А тому кожен, хто бажає вилетіти з Сочі рейсовим літаком, мусить доплатити 5 карбованців.

Звісно, «п'ятірка» — то не гроші. Але обіцяного сервісу щось не видно: рейси так само відкладаються, іноді на цілу добу, а пасажири змушені спати на асфальті привокзальної площі.

Марія БІЛИК.
Сочі — Київ.

Телеграфі
з Рівного

СМОЛОСК
ЮРБОЮ

Ні, це був
ваний мітинг,
горі в Остро
чимало людей
го древнього
відзначили 41
розької біблі
вав тут Іван
друкар видав
кальний «Бук
ги.

А ЩО Б
ГОЛИЙ!

Випускаю
добрі гро
щі Смига
ну мале під
кад». Бізнесм
льний вважа
три пуди ко
виділили 100
ців на ремо
ли, за 33000
селища ав
допомоги»,
футбольну
ші на путів
проведення
кого не пит

БЕЗ РОБО
ДОПОМО

Більше п
ті поліськи
можуть зна
пенсації не
них їх не -
із Законом
населення»,
редує моме
ни 6 відпра
36 тижнів.
Їх не існує
ни є. І ре
хочуть.

НАРКОМ
НАРКОМ

Біля Го
затримали
Веренеєва
Вилучено
вої сол
для виго
Хто сів

Серг
власни
«Голос

Щось н

СА
СТИП

Вірші
тринадцят
міста Па
щотижне
ская пра
Коли В
книголю
на краще
книжку,
лювала д
Сергії і...
яка посіл
ред «вид
юних авт
бов'язко д
до

Дніпро
відділення
плачує а
ну стипе

Дніпр

У номер

«ЖАБА В ДИРИЖАБЛІ» ТА ІНШІ

Завершився Всеукраїнський фестиваль сучасної пісні та популярної музики «Червона рута-91». Всю ніч засідала суддівська рада і, врешті-решт, визначила лауреатів та призерів.

У жанрі поп-музики перше місце не отримав ніхто. Друге місце присуджено гурту «Пліч-о-пліч» та виконавцям Жанні Боднарук і Вячеславу Хурценкову. Третє — гурту «Бункер-йо» та виконавцям Андрієві Осипенку, сестрам Тельнюкам і Тарасові Житинському.

Ніхто не отримав першого місця також і в змаганні рок-музикантів. А друге посіли гурти «Табула Раса» і «Форте», третє — «Плач Єремії» та «Жаба в дирижаблі».

Місця серед лауреатів у жанрі авторської пісні розподілилися так: перше — гурт «Мертвий півень», друге — Віктор Царан, третє — Андрій Чернюк і гурт «Мак-Дук».

Багато учасників одержали дипломи і призи.

— Гран-прі вирішено не вручати нікому, — розповів художній керівник фестивалю Анатолій Калиниченко, — оскільки творчій концепції «Червоної рути» фактично не відповідала жодна авторська одиниця. Хоча, якщо порівнювати рівень виконавчої майстерності з фестивалем у Чернівцях, цього разу поп- і рок-музиканти були сильнішими. Проте, за манерою виконання їхні твори не є національно визначеними. Серед співців бракувало дуже яскравих індивідуальностей. Усього в змаганнях взяло участь 536 музикантів. Фестиваль висвітлювали кореспонденти 121 видань, у тому числі зарубіжних.

Михайло САШКІВ.

Запоріжжя.

Подробиці

МИТНИЦЯ: РТУТЬ ПАДАЄ

Не хочеться, ну зовсім не хочеться уже вкотре виносити сміття з хати. Та доведеться, бо ніхто за нас не очистить ту хату. Останнім часом мої інформації зі Львова мають екологічно-санітарне забарвлення. Так уже хочеться написати про щось вічне і прекрасне. Але...

Заступник голови облвиконкому В. Ляссковська поінформувала журналістів про виняткові заходи щодо Мостиської митниці. Вікно в Європу стало тим «чиряком» на терені Львівщини, який повсякчасно загрожував загостренням і криміногенної, і екологічної ситуації. Обласна санепідемстанція ухвалила постанову про тимчасове припинення функціювання митниці у зв'язку з вкрай незадовільним, небезпечним для здоров'я санітарним станом навколишньої території. У місцевих жителів луснув терпець від довготривалих «тимчасових» труднощів. Вже не раз вони з'ясовували взаємини із транзитниками врукопашну. Були й травми. А що ж робити селянам? Їхні городи потоптані, криниці сплюндровані, колгоспи не можуть нормально збирати й вивозити урожай. На час обстеження черга автомобілів становила 20(!) кілометрів, і здолати її можна було лише за 10-11 днів. А запаху харчів у більшості пасажирів вистачає на дві доби. Правда, була горілка, багато горілки. Вигідний товар і випробуваний засіб заспокоєння нервів. Ця 20-кілометрова черга за умови відсутності належної інфраструктури будь-якої миті могла перетворитися (та й не раз перетворювалася) на... тайфун.

— Це вимушений, крайній захід, — пояснила В. Лясковська. — Мостиська митниця, по суті, є службовим переходом, вона не пристосована для такого потоку пасажирів. Надалі право переїзду матиме службовий транспорт, рейсові автобуси.

Митники без роботи не залишаться. За 1988 рік через митницю пройшли із службовими цілями понад 11 тисяч чоловік. А лише за перше півріччя цього року кордон перетнули із службовими цілями 61 тисяча. Серед них тільки 8,7 відсотка львів'ян. Є над чим подумати...

А щоб санітарна служба медом не здавалась, невідомі зловмисники підготували ще один сюрприз: викинули в одному з будинків по вулиці Кульпарківській у Львові 5 кілограмів ртуті. Це та аварійна, по суті, ситуація, ліквідацію якої мав би взяти на себе штаб цивільної оборони. Але він із властивою йому «оперативністю» розробляв стратегію і тактику цієї операції, і довелося санітарному лікареві збирати ртуть примітивним способом. Міліція затримала двох хлопців, які мали ртуть, ведеться слідство.

Так не хочеться виносити сміття з хати...

Оксана ТЕЛЕНЧІ,
власний кореспондент «Голосу України».

Львів.

Ах, літо!

«ДАЙ П'ЯТЬ...»

Збираючись на відпочинок у Сочі, варто заздалегідь подбати про повернення, бо ще з 15 червня там діє указ місцевого управління Аерофлоту. В указі зазначено, що управління бере на себе турботи про повітряних пасажирів, яких, відомо ж, влітку багато. А тому кожен, хто бажає вилетіти з Сочі рейсовим літаком, мусить доплатити 5 карбованців.

Звісно, «п'ятірка» — то не гроші. Але обіцяного сервісу щось не видно: рейси так само відкладаються, іноді на цілу добу, а пасажири змушені спати на асфальті привокзальної площі.

Марія БІЛИК.

Сочі — Київ.

Телеграфним рядком з Рівного

СМОЛОСКИПИ НАД ЮРБОЮ

Ні, це був не несанкціонований мітинг, хоча на Замковій горі в Острозі й зібралося чимало людей. Мешканці цього древнього міста святково відзначили 410-у річницю «Острозької біблії», яку видрукував тут Іван Федоров. Першодрукар видав в Острозі й унікальний «Буквар» та інші книги.

А ЩО Б ПОДАРУВАВ ГОЛИЙ!

Випускаю[illegible] клей і бар[illegible]ки, добрі гро[illegible] заробляє [illegible]ищі Смига [illegible]убнівського [illegible]айону мале підприємство «Каскад». Бізнесмени, як дехто схильний вважати, не їдять по три пуди ковбаси за обід, а виділили 100 тисяч карбованців на ремонт місцевої школи, за 33000 крб. купили для селища автомобіль «швидкої допомоги», утримують місцеву футбольну команду, дали гроші на путівки школярам і на проведення фестивалю. І ні у кого не питали дозволу...

БЕЗ РОБОТИ І БЕЗ ДОПОМОГИ

Більше п'ятисот жінок у місті поліських «атомщиків» не можуть знайти роботу. І компенсації не одержують, бо — не працюю[illegible]. І до без[illegible]бітних їх не [illegible]осять, бо, [illegible] но із Законом [illegible]Про зайн[illegible]ість населення», у році, який передує моменту реєстрації, мали б відпрацювати не менше 36 тижнів. Ситуація — наче їх не існує у суспільстві. А вони є. І разом з дітьми їсти хочуть.

НАРКОМАНИ, НАРКОМАНИ...

Біля Гощі працівники міліції затримали трьох ростовчан — Веренеєва, Кухту й Антоненка. Вилучено 70 кілограмів макової соло[illegible]и і причанда[illegible] для виго[illegible]лення наркоти[illegible]. Хто сіяв мак — хай пильнує.

Сергій МЕЛЬНИЧУК,
власний кореспондент «Голосу України».

Щось новеньке!

САМВИДАВ СТИПЕНДІАНТКИ

Вірші Олесі Милованової, тринадцятирічної дівчинки з міста Павлограда, друкували щотижневик «Семья», «Пионерская правда», місцеві газети. Коли Всесоюзне товариство книголюбів оголосило конкурс на кращу рукописну дитячу книжку, Олеся-школярка намалювала до своїх віршів ілюстрації і... виготовила книжечку, яка посіла друге місце. І це серед «видань» кількох тисяч юних авторів, обдарованих любов'ю до літератури і мистецтва.

Дніпропетровське обласне відділення дитячого фонду виплачує юній поетесі спеціальну стипендію.

«Телепресінформ».

Дніпропетровськ.

Зверніть увагу

НП не місцевого значе[...]

Рішенням виконкому районної Ради народних депутатів місто Арциз оголошено вогнищем холери. Тимчасово заборонено купання й любительський вилов риби у відкритих водоймах. Посилено хлоруються джерела водопостачання. Вживаються інші необхідні в таких випадках заходи.

Тривога небезпідставна. В інфекційне відділення центральної районної лікарні доставлено хворого, у якого виділено мікроб — збуджувач холери. Хоч як це може здатися для декого дивним, але, стверджують медики, вогнище небезпечної хвороби оселилося в одній частині області. І хоча начальник СЕС Одеського військового округу Г. Манохін усе ще не йме віри, що НП сталося на «підвідомчій території», та обласна надзвичайна протиепідемічна комісія зобов'яза-

ла його негайно [...]
ний комплекс [...]
оперативно ліквід[...]
вогнище. Аби по[...]
ширення хвороби[...]
ся відповідні п[...]
заходи й у цілом[...]

Георгій ВО[...]
власний кор[...]
«Голосу Украї[...]

Одеська область.

Оказії

РАДІАЦІЯ І МАК[...]

Дивовижні речі відбувалися цього літа у селах Броварського, Києво-Святошинського і Бориспільського районів Київської області. На подвір'я внадилися спритні молодики, обвішані апаратурою. Господарям пояснювали: проводиться дозиметричне обстеження будівель та городів на радіаційне забруднення. Оскільки такі перевірки після катастрофи на Чорнобильській АЕС для місцевих жителів були невдивовижу, перед молодими людьми радо відкривали двері. А наступного дня виявлялося, що на городі зникли всі макові головки.

Слід сказати, що потерпілі до міліції не поспішали, адже за вирощування маку нині — штраф. Однак господині йдуть на конфлікт із законом, бо важко на Україні уявити святковий стіл без традиційної випічки з маком.

І все ж одна заява до міліції надійшла. Лжедозиметристи,

очевидно, не спод[...]
в сільській глибин[...]
стріти людину, до[...]
з питаннями радіа[...]
ролю. Це — воді[...]
дозиметричного к[...]
уково-виробничог[...]
«Прип'ять», який [...]
спецавтомобілі-ла[...]
30-кілометровій з[...]
релякав наркоман[...]
«Дозиметричний[...]
дворів поки що п[...]

Віктор Д[...]

Навколомистецькі новини

«ДИВЛЮСЬ У ВІКН[...] МАЛЬВИ ЦВІТУТ[...]

Садибу, де живе українська родина, можна розпізнати по всіх куточках нашої країни та й світу, за однією прикметою: біля хати всміхаються, всім негодам на зло квіти дитинства — мальви, чорнобривці, жоржини. Мабуть, це щось більше, аніж доповнення до красивого, чи прикраса вбогого життя. Квіти — генетичний код, духовна константа нашого народу.

Параска Хома, художник із Івано-Франківщини, усе своє життя малює квіти. А, по суті, не квіти вона малює, а душу української жінки, яка засіває красу у чорнозем буднів, турбот і ґризот.

Її квіти — від Бога, від сонця, від матінки-природи, бо ж ніхто навіть не показував жінці, яка народилася й виросла у бідній селянській родині, як тримати в руках олівець, пензлик, ніхто не пояснював, що таке композиція, гармонія кольорів.

— Дивлюся у вікно — мальви цвітуть. Ось так і з'явилася ця картина, — мовила Параска Петрівна, запрошуючи мене до світлиці.

За вікном — дощ, хмари, а в кімнаті — сонячно, і на душі розпогоджується. Наче у церкві біля ікон, які мають властивість і вбирати і віддавати добру енергію. Це вже вдруге я відчула таке біля картин самобутньої художниці. Вперше асоціація із храмом зродилася в Києві на персональній виставці Параски Хоми. При зустрічі поділилася з жінкою своїм припущенням: «Ваші руки, либонь, можуть зцілювати, а картини — заспокоювати душу...»

— Я тримаю спокій у сім'ї, — усміхнулася Параска Петрівна.

У народі кажуть: які очі, такий світ. Воістину так. Один дивиться у вікно і бачить квіти. Другий угледить своє: у сусіда хата біла, а біля хати ще й новісінький «Жигульонок» і... почорніє серце від заздрощів.

Парасці Хомі разом із Божим даром не дісталося ані крихти манни небесної. І нині, коли вже виросли й пішли в люди троє синів, малювання для неї — розкіш, яку можна дозволити собі лише у дощовий день або зимовими вечорами. Передусім, вона газдиня. І поки я дивилася квіти Параски Хоми, квіти реальні, упізнавані й водночас фантастичні, породжені уявою, що зважилася вступити в діалог із художником-природою, господиня розшифрувала мені таємниці творчого процесу і дивовижної плодючості (5 тисяч картин за 20 років!).

— Два рази вже виполола гектар городу. Як дадуть ще землі, — візьмемо. Чоловік змайстрував тракторець, дамо раду. Щодня несемо в колгосп 20 літрів молока, четверо поросят уже здали, троє росте. Я навіть у дитинстві час не марнувала...

У її житті — груба земна проза (город, корови, поросята, гуси, кури і т. д.) й поезія квітів взаємозумовлені, доповнюють одна одну. З практичних потреб, власне, й розпочалася її творчість.

— Ми з чоловіком не мали хати, жили у чужій і хотіли все чимось прикрасити її. Але ж тоді бідно було. Вишила сині волошки на подушках, фіолетові дзвіночки на простирадлі й застелила ліжко. А дівчата уздріли, що я вмію вишивати гладдю, попросили: «Параско, може б ви вишили кептарик». Купували штани, бо не було матеріалу, із тих штанів шили кептарики. Покроїла я одній і вишила конваліями, незабудками, дзвіночками. Потім жінки одні від одних почали перемальовувати, [...]
шли по селу ті ке[...]
мене. Згодом на [...]
сатині вишила ки[...]
сірому полотні на[...]
вишила два кош[...]
них роз, а посере[...]
ють козак і дівч[...]
велося залишити [...]
була робота, хат[...]
А старший син С[...]
малював і вступи[...]
ського технікуму[...]
сильно вчився. Н[...]
ти вчи історію, і[...]
ти, а я дещо на[...]
троху почала ви[...]
зерунки до горщ[...]
лювала цілий ал[...]
узяв його до Кос[...]
на квартирі, та[...]
десь. А його коле[...]
хлопець Юлій Са[...]
нув увагу. «Нев[...]
мама намалювала[...]
вувався. Згодом [...]
везли мені папір[...]
Юлій сказав: «М[...]
захочете». За два[...]
малювала цілу [...]
Хлопці оформили[...]
Хто вчив? А [...]
вчилася.
— Я пробувал[...]
люванню дітей у [...]
садку, та дарма. [...]
ба вродитися. К[...]
локур — ось хт[...]
художник. Я все [...]
тала. Якби не ма[...]
то й моя доля бу[...]
ж. У селі потрібн[...]
моя фізична робо[...]
Господар [...]
«творчий портрет[...]
по-своєму:
— Віримо, [...]
щось зроблять. [...]
робимо. Село не [...]
Як же не посіят[...]
худобу не нагод[...]
із природою вс[...]
Вона ж наша.
Які очі, які ру[...]
світ. Усе просто, [...]

Оксана АП[...]

Івано-Франківськ[...]

ГОЛОС України

Зверніть увагу

НП не місцевого значення

Рішенням виконкому районної Ради народних депутатів місто Арциз оголошено вогнищем холери. Тимчасово заборонено купання й любительський вилов риби у відкритих водоймах. Посилено хлоруються джерела водопостачання. Вживаються інші необхідні в таких випадках заходи.

Тривога небезпідставна. В інфекційне відділення центральної районної лікарні доставлено хворого, у якого виділено мікроб — збуджувач холери. Хоч як це може здатися для декого дивним, але, стверджують медики, вогнище небезпечної хвороби оселилося в одній частині області. І хоча начальник СЕС Одеського військового округу Г. Манохін усе ще не йме віри, що НП сталося на «підвідомчій території», та обласна надзвичайна протиепідемічна комісія зобов'язала його негайно провести повний комплекс заходів, що оперативно ліквідував би оте вогнище. Аби попередити поширення хвороби, проводяться відповідні профілактичні заходи й у цілому по області.

Георгій ВОРОТНЮК,
власний кореспондент «Голосу України».
Одеська область.

Оказії

РАДІАЦІЯ І МАК

Дивовижні речі відбувалися цього літа у селах Броварського, Києво-Святошинського і Бориспільського районів Київської області. На подвір'я вниділися спритні молодики, обвішані апаратурою. Господарям пояснювали: проводиться дозиметричне обстеження будівель та городів на радіаційне забруднення. Оскільки такі перевірки після катастрофи на Чорнобильській АЕС для місцевих жителів були невдивовижу, перед молодими людьми радо відкривали двері. А наступного дня виявлялося, що на городі зникли всі макові головки.

Слід сказати, що потерпілі до міліції не поспішали, адже за вирощування маку нині — штраф. Однак господині йдуть на конфлікт із законом, бо важко на Україні уявити святковий стіл без традиційної випічки з маком.

І все ж одна заява до міліції надійшла. Лжедозиметристи, очевидно, не сподівалися, що в сільській глибинці можуть зустріти людину, добре обізнану з питаннями радіаційного контролю. Це — водій управління дозиметричного контролю науково-виробничого об'єднання «Прип'ять», який працює на спецавтомобілі-лабораторії в 30-кілометровій зоні. Він і перелякав наркоманів.

«Дозиметричний контроль» дворів поки що припинився.

Віктор ДЕМЕНЄВ.

Анонс

ВШАНУВАННЯ ВИЗВОЛИТЕЛІВ

У Харкові є вулиця 23 Серпня. Навряд чи всі харків'яни, особливо молоде покоління, не кажучи вже про гостей міста, знають, з чим пов'язана ця назва. А от старожили зустрічають цей день і з радістю, і з скорботою, і з сльозами на очах. 23 серпня — день визволення Харкова від фашизму.

Після гігантської танкової битви під Прохорівкою, визволення Орла і Бєлгорода, почалися запеклі бої за Харків. 9 серпня уряд республіки звернувся до українського народу із закликом: «Настав час рішучих збройних дій! Настав час визволення України. Ми закликаємо до боротьби всіх, кому дорога воля і державна незалежність рідної України...» На заклик відгукнулися партизани, бойові групи підпілля. Радянські воїни повсюду зустрічали гарячу підтримку населення. Противник чинив шалений опір, але все-таки змушений був вивести війська з Харкова. Щоб попередити зруйнування міста окупантами, командуючий Степовим фронтом І. Конєв видав наказ оволодіти містом у нічному штурмі. 23 серпня Харків було визволено. Курська битва, що тривала 50 днів, завершилася перемогою наших військ.

Вшановуючи пам'ять полеглих у боях за визволення Харкова, ветерани війни, представники місцевої влади, громадських організацій покладуть в цей день вінки живих квітів до монументів на честь визволителів. А ввечері після трудового дня на центральному майдані міста відбудуться народні гуляння з концертами, феєрверками у нічному небі. Харків'яни будуть святкувати річницю своєї перемоги.

Микола КОСИЙ,
власний кореспондент «Голосу України».
Харків.

Навколомистецькі новини

«ДИВЛЮСЬ У ВІКНО — МАЛЬВИ ЦВІТУТЬ»

Садибу, де живе українська родина, можна розпізнати по всіх куточках нашої країни та й світу, за однією прикметою: біля хати всміхаються, всім негодам на зло квіти дитинства — мальви, чорнобривці, жоржини. Мабуть, це щось більше, аніж доповнення до красивого, чи прикраса вбогого життя. Квіти — генетичний код, духовна константа нашого народу.

Параска Хома, художник із Івано-Франківщини, усе своє життя малює квіти. А, по суті, не квіти вона малює, а душу української жінки, яка засіває красу у чорнозем буднів, турбот і гризот.

Її квіти — від Бога, від сонця, від матінки-природи, бо ж ніхто навіть не показував жінці, яка народилася й виросла у бідній селянській родині, як тримати в руках олівець, пензлик, ніхто не пояснював, що таке композиція, гармонія кольорів.

— Дивлюся у вікно — мальви цвітуть. Ось так і з'являлася ця картина, — мовила Параска Петрівна, запрошуючи мене до світлиці.

За вікном — дощ, хмари, а в кімнаті — сонячно, і на душі розпогоджується. Наче у церкві біля ікон, які мають властивість і вбирати і віддавати добру енергію. Це вже вдруге я відчула таке біля картин самобутньої художниці. Вперше асоціація ця храмом зродилася в Києві на персональній виставці Параски Хоми. При зустрічі поділилася з жінкою своїми припущенням: «Ваші руки, либонь, можуть зціловувати, а картини — заспокоювати душу...»

— Я тримаю спокій у сім'ї, — усміхнулася Параска Петрівна.

У народі кажуть: які очі, такий світ. Воістину так. Один дивиться у вікно і бачить квіти. Другий угледить своє: у сусіда хата біла, а біля хати ще й новісінький «Жигульонок» і... почорніє серце від заздрощів.

Парасці Хомі разом із Божим даром не дісталося ані крихти манни небесної. І нині, коли вже виросли й пішли в люди троє синів, малювання для неї — розкіш, яку можна дозволити собі лише у дощовий день або зимовими вечорами. Передусім, вона газдиня. І поки я дивилася квіти Параски Хоми, квіти реальні, упізнавані й водночас фантастичні, породжені уявою, що зважилася вступити в діалог із художником-природою, господиня розшифрувала мені таємниці творчого процесу і дивовижної плодючості (5 тисяч картин за 20 років!).

— Два рази вже виполола гектар городу. Як дадуть ще землі, — візьмемо. Чоловік змайстрував тракторець, дамо раду. Щодня несемо в колгосп 20 літрів молока, четверо поросят уже здали, троє росте. Я навіть у дитинстві час не марнувала...

У її житті — груба земна проза (город, корови, поросята, гуси, кури і т. д.) й поезія квітів взаємозумовлені, доповнюють одна одну. З практичних потреб, власне, й розпочалася її творчість.

— Ми з чоловіком не мали хати, жили у чужій і хотіли все чимось прикрасити її. Але ж тоді бідно було. Вишила сині волошки на подушках, фіолетові дзвіночки на простирадлі й застелила ліжко. А дівчата уздріли, що я вмію вишивати гладдю, попросили: «Параско, може б ви вишили кептарик». Купували штани, бо не було матеріалу, із тих штанів шили кептарики. Покроїла я одній і вишила конваліями, незабудками, дзвіночками. Потім жінки одні від одних почали перемальовувати, отак і пішли по селу ті кептарики від мене. Згодом на чорному ж сатині вишила килимок, а на сірому полотні намалювала і вишила два кошики розкішних роз, а посередині танцюють козак і дівчина. Та довелося залишити оте все, бо була робота, хату будували. А старший син Славко файно малював і вступив до Косівського технікуму. Не дуже сильно вчився. Кажу синові: ти вчи історію, інші предмети, а я дещо намалюю. Потроху почала видумувати візерунки до горщиків і намалювала цілий альбом. Син узяв його до Косова, де жив на квартирі, та й закинув десь. А його колега, старший хлопець Юлій Савко, звернув увагу. «Невже це твоя мама намалювала?» — здивувався. Згодом хлопці привезли мені папір, фарби, і Юлій сказав: «Малюйте, що захочете». За два місяці намалювала цілу виставку. Хлопці оформили і...

Хто вчив? А ніхто. Сама вчилася.

— Я пробувала вчити малювання дітей у школі, дитсадку, та дарма. З цим треба вродитися. Катерина Білокур — ось хто для мене художник. Я все про неї читала. Якби не мала чоловіка, то й моя доля була б такою ж. У селі потрібна передусім моя фізична робота.

Господар домалював «творчий портрет» газдині по-своєму:

— Віримо, що політики щось зроблять. А ми хліб робимо. Село не застрайкує. Як же не посіяти хліб? Як худобу не нагодувати? Тут із природою все пов'язане. Вона ж наша.

Які очі, які руки, — такий світ. Усе просто, чи не так?

Оксана АПУНЕВИЧ.
Івано-Франківська область.

Реалії

ВІЩУВАННЯ ДОБРА

«Благовіст» — так називається одна з 24 нині існуючих в Одесі кіностудій. Юридичний статус вона отримала цими днями, у її засновниках — Міністерство культури України.

Як відомо, благовіст — то не лише церковний дзвін перед службою, а й, коли говорити образно, — віщування на добро, на щастя. Художній керівник студії відомий український режисер Ярослав Лупій та його колеги вбачають своє покликання у відродженні та розвиткові істинно українського кіно. Плани у «Благовіста» широкі — від розробки історичної царини, культурної спадщини України до художнього осмислення проблем сьогодення. Студійці не обмежуватимуть себе ні жанровими, ні тематичними рамками.

Першим надбанням студії мав бути стати дубляж на українську мову десяти кращих російськомовних фільмів, замовлення на який обіцяло Міністерство культури УРСР. Однак справа раптом загальмувалася — у Міністерстві не знайшлося грошей, звідти порадили звернутися по замовлення до кінопрокатників. Тим же, відомо, відродження українського кіно, піднесення мовної культури населення республіки при допомозі наймасовішого з мистецтв аж ніяк не пече, бо грошей до каси не додасть.

І хоч перший млинець, схоже, пішов нанівець, «Благовіст» у відчай не впадає. Студія активно готується до зйомок двох повнометражних художніх стрічок на історичні теми. А водночас — шукає нові можливості для здійснення ідеї... дубляжу.

Галина ВЛАДИМИРСЬКА.
Одеса.

ПОГОДА

21 та 22 серпня на Україні передбачаються короткочасні дощі з грозами. 21 серпня у східних областях місцями сильні зливи, град. 22 серпня у західних областях переважно без опадів. Вітер північно-західний та західний, 5—10, під час гроз шквали 17—22 метри за секунду. Температура на південному сході вдень 24—29, уночі 10—16, на решті території вдень 18—23, вночі 6—11 градусів.

Фото Леоніда ПІДЛУЖНОГО.

Чергова по випуску новин Людмила БАРАНЕВИЧ.
Тел. 441-88-26.

ЗУСТРІЧ РАДЯНСЬКОГО КЕРІВНИЦТВА З ЖУРНАЛІСТАМИ

(Закінчення. Початок на 3-й стор.).

ма заява Бориса Миколайовича, тт. Хасбулатова і Силаєва. У цьому зв'язку хотів би підкреслити, що Комітет по надзвичайному становищу готовий співробітничати з керівництвом республік, країв і областей, виходячи з нашого прагнення знайти такі адекватні форми розвитку демократії, піднесення економіки, культури, забезпечення прав людини, які дали б можливість найбільш ефективно справитися з проблемами, з якими ми сьогодні стикаємось.

Гадаю, що, якби ми мали готовність керівництва Росії до такого співробітництва, ми змогли б знайти шляхи цієї взаємодії.

Вважаю, що заклик до загального безстрокового страйку — це безвідповідальний заклик, і ми, очевидно, не можемо дозволити собі такого. Коли країна перебуває в хаосі, не можна грати в політичні ігри, тому що в кінцевому підсумку ці ігри обертаються проти нашого багатостраждального народу. Якщо нам небайдужа доля Вітчизни, доля Росії, ми повинні знайти справді практичні форми взаємодії.

Г. І. Янаєва запитують, ким і як саме прийнято рішення про прийняття надзвичайного стану, чи передбачається формування якогось комітету суспільного порятунку або іншого подібного органу, чи є намір негайно скликати сесію Верховної Ради СРСР.

Що стосується запровадження надзвичайного становища, то ми виходили з того, що бувають такі критичні ситуації, які вимагають негайних дій, сказав Г. І. Янаєв. Ми маємо намір звернутися за підтвердженням повноважень на запровадження надзвичайного становища до Верховної Ради СРСР, яка буде скликана 26 серпня.

Наступне запитання до виконуючого обов'язки Президента СРСР: Державний комітет по надзвичайному становищу в СРСР у своєму зверненні до народу заявив, що в першу чергу дбатиме про інтереси найширших верств населення, прагнутиме розв'язати продовольчу і житлову проблему. Яких конкретних заходів передбачається вжити для цього і які ресурси має комітет?

Це дуже важливе питання, відзначив Г. І. Янаєв. Перший крок, який ми маємо намір зробити — це зробити максимум можливого для врятування врожаю. Мабуть, завтра приймемо відповідний документ, який орієнтуватиме на екстрені, надзвичайні заходи в цьому плані. Ми маємо намір використати всі можливості держави для того, щоб, по-перше, провести своєрідну інвентаризацію того, що є в країні.

Останні три роки ми дуже погано будували житло, і багато громадян чекали, що ми виконуватимемо ту житлову програму, про яку заявили на самому початку перебудови. На жаль, ми виявилися тут неспроможними. Тому вважаю, що зараз перед нами стоїть три найголовніших завдання. Перше — продовольство, друге — житло і третє — транспорт та енергетика, оскільки країна йде в зиму.

Журналістів цікавить, хто виконуватиме обов'язки Генерального секретаря ЦК КПРС. Виконуючого обов'язки глави Радянської держави запитують також, чи вірно, що ряд видань, в тому числі «Аргументы и факты», «Московские новости», «Куранты», «Столица» та ряд інших, оголошені закритими. На який строк їх закрили?

Я думаю, відповів Г. І. Янаєв, що якщо ми запроваджуємо режим надзвичайного становища, то повинні будем перереєструвати деякі масові видання. Саме перереєструвати. Идеться не про закриття газет, а про їх перереєстрацію, тому що в тому хаосі, в якому опинилась країна, значною мірою винні і деякі засоби масової інформації. Що стосується поста Генерального секретаря, то Г. І. Янаєв не став коментувати це партійне питання.

Віце-президента СРСР запитують, які відгуки одержані на звернення Комітету до керівників держав світу і Генерального секретаря ООН.

Ми дуже уважно аналізуємо висловлювання зарубіжних державних і політичних діячів, була відповідь. Реакція загалом досить стримана, оскільки, мабуть, зараз у наших партнерів ще надто мало фактичного матеріалу, щоб зайняти якусь аргументовану позицію. Я знайомий з останньою заявою президента Дж. Буша, в якій він висловлює надію, що ті зовнішньополітичні зобов'язання, які взяв на себе Радянський Союз, виконуватимуться. Це підтверджено в заяві Державного комітету по надзвичайному становищу відразу ж після його формування.

Далі ставляться запитання до Б. К. Пуго і В. О. Стародубцева. Представників засобів масової інформації цікавить, що нового передбачається внести в боротьбу із злочинністю і чи підтримають селянські маси Комітет по надзвичайному становищу.

Не слід думати, що будуть знайдені і запропоновані якісь принципово нові заходи, які раніше не застосовувались, відповів керівник МВС СРСР. Думаю, насамперед треба виходити з того, що правоохоронні органи повинні значно поліпшити свою звичайну роботу, ми зобов'язані підвищити вимогливість до співробітників, дати можливість краще виявляти себе істинним професіоналам. Треба покладатись саме на професіоналів — таке кредо міністра.

Якщо ж говорити про якісь конкретні шляхи, продовжував він, то думаю, що вже зараз більш як у 50 містах країни виправдали себе такі методи, як спільне патрулювання. Міністр нагадав далі, що цей захід був спочатку зустрінутий з підозрою, однак він показав свою ефективність.

Глава союзного МВС відзначив необхідність відродження зв'язків правоохоронних органів з громадськістю.

Саме селянство, сказав В. О. Стародубцев, і особливо в цьому році зазнає найважчих втрат у ході перебудови. Більшість колгоспів, радгоспів і щойно народжених фермерських господарств перебуває на грані катастрофи. Порушено ціновий паритет між містом і селом. Відсутність пального, запасних частин, різке зниження поставки сільськогосподарському виробництву техніки та інших матеріалів призводять, прямо скажемо, до надзвичайно важкого стану селянства. Думаю, що доведені до відчаю селяни сподіваються сьогодні на те, що буде нарешті наведено порядок, що погляди всього нашого суспільства будуть звернені до селянства, допоможуть йому стати на ноги, відродитися.

Один з журналістів, торкаючись строків і критеріїв перереєстрації ряду видань, назвав створення Комітету «переворотом» і намагався відшукати аналогії з 1917 і 1964 роками.

Відповідає Г. І. Янаєв: Що стосується перереєстрації газет, то ми постараємось цей процес не затягувати. Не хотів би зараз коментувати критерії, які будуть покладені в основу перереєстрації. Що стосується твердження, ніби сьогодні вночі вчинено державний переворот, я дозволив би не погодитися з цим, оскільки ми опираємось на конституційні норми. Гадаю, що підтвердження рішення, яке ми прийняли, Верховною Радою СРСР, дасть можливість констатувати, що абсолютно всі юридичні і конституційні норми були додержані. Порівняння мені не здається коректним, думаю, що будь-які аналогії тут просто небезпечні.

Відповідаючи на друге запитання, виконуючий обов'язки глави держави, зокрема, сказав: Гадаю, свого часу медичний висновок про стан здоров'я Михайла Сергійовича Горбачова буде опубліковано. Торкаючись перспектив виконання Договору СРСР з Німеччиною в ситуації, що склалася, Г. І. Янаєв нагадав, що в заяві Державного комітету по надзвичайному становищу міститься підтвердження зобов'язань, які Радянський Союз взяв на себе у зовнішньополітичній галузі, включаючи і ті зобов'язання, які він має перед об'єднаною Німеччиною.

Група запитань, адресованих віце-президенту, стосується плану дій, спрямованих на припинення в країні міжнаціональних конфліктів.

Ми, повідомив Г. І. Янаєв, маємо програму дій по зниженню тієї напруженості, яка є у нас в сфері міжнаціональних відносин. Є у нас і цілком конкретні плани.

Вони пов'язані з врегулюванням проблем між Вірменією і Азербайджаном, є конкретні пропозиції щодо врегулювання інших міжнаціональних проблем. Думаю, що це одна з найважливіших проблем, які стоять зараз перед СРСР. Керівництво країни, керівництво Комітету по надзвичайному становищу зобов'язані негайно зайнятися цими проблемами. Ми дістали підтримку від абсолютної більшості керівників республік нашому намірові навести в країні порядок, врятувати країну.

Учасники конференції цікавляться, коли журналісти зможуть зустрітися з М. С. Горбачовим. Як тільки стан здоров'я Михайла Сергійовича дозволить це, звучить відповідь.

У О. Д. Бакланова запитують, яких заходів передбачається вжити, щоб розв'язати житлову, продовольчу проблеми для військовослужбовців, і особливо для тих, хто після виведення наших військ з ряду країн перебуває в скрутному становищі.

Смисл наших підходів полягає в тому, щоб сконцентрувати всі наявні ресурси і за рахунок цього форсувати будівництво житла для військовослужбовців та їх сімей. Ви знаєте, мабуть, цифру: близько 200 тисяч сімей потребує цього. Нормальним таке становище не назвеш. Треба використати і власні ресурси, і ті, які відповідно до домовленості ми повинні одержати від іноземних держав.

Відповідаючи на одне із запитань щодо Указу Президента Єльцина про департизацію, Г. І. Янаєв підкреслив: Всі укази і постанови, які прийматимуться, будуть розглядатися з точки зору надзвичайного становища в країні. Але, користуючись нагодою, виконуючий обов'язки глави держави підкреслив: Те, чим зараз зайняте керівництво Російської Федерації, і зокрема закликами до непокори, — це дуже небезпечна політика.

Вона може призвести до ексцесів і навіть збройної провокації. Державний комітет по надзвичайному становищу вважає своїм обов'язком попередити про це всіх радянських людей. Ми надіємось, що спокій і порядок скрізь будуть забезпечені.

На запитання про те, якою є позиція Комітету щодо республік Прибалтики, Грузії, Вірменії і Молдови, які не мають наміру підписувати Союзний договір, Г. І. Янаєв підкреслив: Тут наша позиція незмінна, її не раз обнародував Президент М. С. Горбачов. Ми будемо поважати волевиявлення народів країни. Постараємось, щоб Союзний договір, від якого залежатиме те, яким історичним шляхом буде розвиватись країна, був прийнятий і обговорений всенародно.

Вважаю, що в міру нормалізації ситуації в країні ми підемо на прямі вибори Президента Радянського Союзу відповідно до демократичних принципів, додав Г. І. Янаєв.

Відповідаючи на безліч запитань, які ставились, члени Комітету роз'яснили журналістам: надзвичайне становище залишає громадянам регіонів, де воно запроваджено, свободу пересування. Свою роботу Комітет має намір здійснювати на основі консенсусу.

Говорячи про роль М. С. Горбачова в житті нашого суспільства в останні роки, виконуючий обов'язки глави Радянської держави відзначив: Вважаю, що Михайло Сергійович зробив незмірно багато для того, щоб демократичні процеси широко почались у країні в 1985 році. Ця людина заслуговує всілякої поваги, він зробив усе для того, щоб ми встали на демократичний шлях.

(ТАРС).

Жнива-91

ЧОМУ КОРЕСПОНДЕНТА НЕ ПУСТИЛИ?

Днями у Харкові відбулася нарада, у якій узяли участь голова облвиконкому, його заступники, голови райвиконкомів, секретарі сільських райкомів Комуністичної партії. На порядку денному одне питання: як у селянина вилучити хліб?..

Яких заходів щодо селян мають намір ужити представники влади і яке загальне рішення прийняла ця досить висока обласна нарада, на жаль, сказати не можу. Перед початком її роботи голова Харківського облвиконкому О. Масальський особисто виставив кореспондента «Голосу України», м'яко кажучи, за двері: займайся, мовляв, своїми справами, а ми тут як-небудь самі...

Урожай ранніх зернових у цьому році на Харківщині видався «небувалий». Справді, років 5—10 такої низької врожайності наші селяни не пам'ятають. Якщо, наприклад, торік з гектара було зібрано в середньому 39 центнерів, то нині у більшості господарств області навіть і 30 не набирається, в окремих — ледь більше 20.

Причина все та сама, класична — погодні умови підвели. Та валити все на Бога чи на диявола, мені здається, помилково. Бо за всі роки перебудови в області майже нічого не зроблено для того, щоб селянин почував себе на землі не кріпаком-поденником, а був повноправним господарем. 67 невеличких фермерських господарств, якими козиряють з усіх трибун, вирішити долю врожаю не можуть. А в радгоспах і колгоспах понині за основний економічний важіль служить усе та ж «політика викручування рук». Тому і сіяли ліниво, невчасно, тому не хочуть хлібороби здавати (а не продавати) за безцінь зерно.

Цьогорічне держзамовлення в області виконане поки що на дві третини, із 941 тисячі тонн у державні засіки здано лише 601. Може, більше немає? Ні, пшениця, ячмінь, бобові в колгоспах і радгоспах є. Один мільйон 950 тисяч тонн — валовий збір урожаю. Однак керівники господарств, здобувши навіть мінімум економічної волі, вже не бажають мати справи з таким партнером, який не вміє дотримувати слова.

У минулому році за зустрічні плани, підвищене рішення щодо продажу державі зернових, технічних культур, господарствам були обіцяні комбікорми. Обіцянка по сьогодні не виконана. Механізаторам, комбайнерам, шоферам за добру працю обіцяли право на позачергове придбання автомобілів, холодильників, телевізорів тощо. Перелік можна продовжувати, але тепер на це вже ніхто й уваги не звертає. Віддавати ж вирощене тяжкою працею за незначну плату, як бачимо, не хочуть.

Яких заходів буде вживати обласне керівництво, щоб і вказівку уряду виконати, і селян не пустити по світу з торбою, сказати важко. Найпевніше, знову на селах з'являться уповноважені, знову «кого треба» будуть викликати в райком. Чи не тому на цій командно-штабній нараді журналіст виявився «персоною нон грата»?

Микола КОСИЙ,
власний кореспондент «Голосу України».
Харківська область.

РОЗП'ЯТІ НА МІФАХ?

Розвіюючи одні міфи, ми охоче творимо нові. Це вже міфи про «виконробів перебудови», «регульований ринок», «гуманний соціалізм»... Проте спробуймо неупереджено глянути на деякі міфи, що стосуються села.

Дискусійна трибуна

«НЕБАЧЕНІ ВРОЖАЇ» НА ПРИСАДИБНИХ ДІЛЯНКАХ

Справді, цих урожаїв ніхто не бачив. І бачити не міг. Проте чомусь віримо, що три відсотки від усієї орної землі, що під присадибними ділянками, дають чверть чи навіть третину продукції всієї сільгосппродукції країни. Це офіційні дані.

Повіривши цьому, вже й зовсім легко повірили, буцімдосить лише вдвоє збільшити присадибні ділянки, як селяни нагодують країну. Невже в Європі до цього не додумались? Ні, чому ж. В Угорщині на початку вісімдесятих років під присадибними ділянками було зайнято близько відсотка орної землі, а знімали з неї 1,1 відсотка всіх дарів землі, тобто майже «так на так» з показниками громадського виробництва. У нас же виходить, що присадибні ділянки в десять (!) разів продуктивніші, ніж колгоспно-радгоспні лани.

Не будемо домагатися, чим саме годують худобу в особистих господарствах. Розмір присадибних ділянок на Україні 0,16—0,50 гектара. Візьмемо вивірені біологічні норми. Корова з'їдає за рік п'ять тисяч кормоодиниць, що приблизно дорівнює 50 центнерам зерна. Це яку ж ділянку треба мати, щоб стільки виростити? А ще ж чверть цього треба кабанчикові та курам, та гусям... Та самі господарі свіжу зелень і картоплю не з базару везуть. Без подальших розрахунків видно: зі своєї садиби не прогодуватися.

Саме цією обставиною пояснюється небажання селян поривати з колгоспом. Усього ж корів, свиней лише на українських садибах близько восьми мільйонів — це на 2121,3 тисячі гектарів. Щільність худоби на наших присадибних ділянках виходить вчетверо вищою, ніж у Нідерландах чи Данії.

Щодо овочів, фруктів й усього іншого, що тішить око й лякає гаманець на базарному прилавку, скажемо не криючись, що все це переважно не з особистих обійсть. В піснях співано: «Все навкруг колгоспне — все навкруг моє». У колгоспах уже не крадуть, а просто беруть. Хто скільки хоче й подужає. Так із трьох відсотків ріллі збирається 30 відсотків загальнонаціонального врожаю. Але крадене не означає дешеве.

Ринкова ціна товарної продукції від однієї корови за рік — три-чотири тисячі карбованців, тобто більше, ніж річна зарплата промислового робітника.

Врожай з однієї груші чи яблуні на базарі дає 1,5 — 3 тисячі карбованців. Отже, щоб купити кілограм груш чи м'яса, треба день попрацювати в шахті чи біля мартена. Спробуймо підбити й загальний баланс. Вартість усієї сільськогосподарської продукції в 1986 році була визначена в 219,3 мільярда карбованців. Третину чи чверть цієї суми вирахувати неважко. Виходить 60—70 мільярдів карбованців, крім зарплати. Якщо рахувати й далі, то в середньому вийде більш як по дві тисячі карбованців на рік на кожну селянську садибу додаткового прибутку. Не так уже й кривдно.

І ще одна деталь. Три відсотки орної землі під присадибними ділянками — це в середньому по Союзу. На Україні під ними не три, а шість відсотків, отже, і на Україні з шести відсотків, і в Росії з трьох відсотків однаково збирають третину врожаю? На цю недоладність уваги не звертають саме тому, що врожаї присадибних ділянок не тільки небачені, а й неіснуючі.

«НИЗЬКІ» ЗАКУПІВЕЛЬНІ ЦІНИ

Нас довго і вперто переконували, що ціни на м'ясо, молоко й хліб настільки низькі, що просто марнотратні для економіки. Цікаво відзначити: у цьому зворушливо одностайні як новатори, так і консерватори.

Прем'єр-міністр СРСР В. Павлов говорив, що роздрібні ціни на продукти харчування вдвічі нижчі від затрат на їх виробництво, а тому «для істотного зниження собівартості продуктів харчування потрібні... великі затрати». Логіка: щоб знизити собівартість, треба збільшити затрати. На цьому, власне, і побудовані економічні програми В. Павлова, і це покладено в основу державної політики цін.

Але чи тактовно порівнювати ціни з **РЕАЛЬНИМИ** затратами, а не із **СУСПІЛЬНО НЕОБХІДНИМИ?** Якщо комусь спаде на думку годувати курей перлами — це його особиста справа. Але приневолювати нас платити за яйця з урахуванням затрат на перли — це вже не економіка, тим паче не ринок. Подібних прикладів у нашому житті скільки завгодно. Вартість лише кормів для одержання одного кілограма яловичини в деяких господарствах сягає 20 карбованців і більше. За такі гроші в раціон бичків можна ввести й чорну ікру.

Скільки ж має коштувати м'ясо або молоко? Фахівці в усьому світі довели, що 90 відсотків затрат у тваринництві йде на корми. Щоб одержати кілограм м'яса, треба згодувати тварині сім кормоодиниць (приблизно сім кілограмів комбікорму чи стільки ж ячменю). Це найдорожчі корми — 17—20 копійок за кілограм. Але навіть при такому раціоні собівартість кілограма яловичини не повинна перевищувати півтора-два карбованці.

Звідкіля ж тоді беруться такі величезні виробничі затрати — шість, дванадцять, а то й двадцять карбованців на кілограм м'яса? Річ у тім, що це гроші казенні, ніхто їх досконально не рахує, а розкрадають усі.

Захисники колгоспно-радгоспного ладу скаржаться на низьку технічну, а також енергетичну озброєність нашого селянина, яка вдвічі нижча, ніж у фермера США. Це правда. Лише поставлена догори ногами. Адже, самих селян у нас у кілька разів більше. При цьому один із сошкою, а семеро з ложкою. Ось і ділиться техніка й енергоносії на вісьмох. До того ж не враховуючи, що сюди не включаються ні автомобілі різних підприємств, ні армії, що мобілізуються на час збирання врожаю. А спробуймо порахувати інакше, то й побачимо, що тракторів у нас вчетверо-вп'ятеро більше, ніж у США, а щоб одержати кілограм м'яса, ми витрачаємо енергії в тридцять разів більше, ніж, скажімо, у Франції!

До сказаного додамо, що техніку й енергоресурси агропром купує в держави за низькими (в середньому вдвоє нижчими від роздрібних) оптовими цінами, а свою продукцію продає за закупівельними, які в середньому вдвічі вищі не тільки від роздрібних, а від стихійних ринкових.

І ось результат. У 1986 році всі робітники і службовці країни одержали близько 265 мільярдів карбованців зарплати. Агропром у цьому ж році отримав за свою продукцію 455 мільярдів карбованців. Поле чудес. 130 мільйонів чоловік разом узяті заробили мало не вдвічі менше, ніж заплачено за продукцію агропрому. А оператор по відгодівлі, між іншим, який безпосередньо доглядає бичків, одержує за кожний нарощений кілограм м'яса шість-сім, добре, коли 10 копійок, — такі розцінки.

У середньому по країні собівартість кілограма м'яса до початку спровокованої союзним урядом свистопляски цін становила приблизно вісім карбованців. Вирахуймо з них півтора карбованці на корми, ще 10 копійок на зарплату скотареві, а решту — на підживлення тієї ж колгоспно-радгоспної системи. Ці затрати можна визначити фактичними, але не можна погодитися, що вони є суспільно необхідними. Характерна деталь: держава закуповувала в селян худобу на забій по два карбованці за кілограм живої ваги, а в колгоспів і радгоспів — вдвічі дорожче. Колгоспи масово скуповують худобу серед населення і тут же продають її державі.

«БОРГИ СЕЛУ»

Влітку минулого року списали мільярдні борги селу. На Україні підрахували, що республіці треба буде витратити 100 мільярдів карбованців на відродження села, і прийняли Закон про його пріоритетний розвиток. Це ж по 2000 карбованців із старого й малого на Україні сущого. З гідною щедрістю обіцяється повернути селу борги. Лише не уточнюється, у кого конкретно і в який спосіб забиратимуть і кому віддаватимуть.

Що ж, борги — свята справа і, як кажуть, умів брати — умій віддавати. Але в такій делікатній справі необхідні цілковита ясність і достатнє правове обгрунтування: хто саме заборгував, кому, скільки, за яких обставин і на яких умовах.

Нині багато сіл обезлюдніли. В них лишилися ті, хто з різних причин не зміг зірватися з нажитого місця. Серед них вкорінювалось «панство», про яке відомий український поет П. Тичина ще в кінці двадцятих років писав: «Якби це генерали, ми б знали, що робить. А це ж брати однокласові ж кати...» Нині влада в селі майже повністю належить непримітній стороннюму оку, ще до кінця не сформованій касті партійно-господарської номенклатури місцевого масштабу, конторського керівництва, різних обліковців, бригадирів, референтів, фуражирів... У їхніх руках розподіл реальних благ і послуг. Ця каста має розгалужені зв'язки й уміло маніпулює громадською думкою.

Тих, хто міг би дати лад землі, давно немає, як немає і структури господарсько-економічних відносин, в якій вони могли існувати. Так що всі засоби й кошти, що направляються нині у вигляді старого боргу в село, йдуть на підживлення цієї своєрідної касти.

Що ж виходить? Управлінці і конторники — нащадки не тих, кого розкуркулювали (тих виселяли з дітьми й домочадцями, викорінювали як клас), а здебільшого тих, хто сам розкуркулював, успадкували від батьків не тільки владу і майно, а й прийоми соціальної демагогії, вміння каламутити воду, щоб потім у ній ловити рибку. Так що нащадки й спадкоємці колись скривджених мають ще раз принести данину кривдникам?

А тепер можна й узагальнити. Незважаючи на фантастично високу загальну плату за вироблену селом продукцію, весь валовий прибуток колгоспів і радгоспів ось уже десять років ледве покриває витрати на заробітну плату селян. З офіційних джерел відомо, що за останні чверть віку селу передано у вигляді капіталовкладень 600 мільярдів карбованців. Якщо додамо сюди дотації, то вийде астрономічна сума. Її вистачило б, щоб забезпечити кожну радянську сім'ю автомобілем «Волга» разом із гаражем. І це ж не рахуючи наших особистих витрат на продукти харчування.

Такий ось вигляд мають «борги селу». У квітні ціни на продукти підвищено більш як удвічі. Денний заробіток шахтаря дорівнює ціні кілограма яловичини. На програму «боргів селу» з кожної шахтарської сім'ї доведеться забрати дворічний заробіток...

ЧИ ПРОДАМО МАТІНКУ-ЗЕМЛЮ!

У пошуках відповіді на це загалом просте запитання ми з часів прадавніх, ще дорадянських, неминуче спотикаємося на одному й тому ж місці. Беремося вирішити земельне питання «по-Божому» та «по-справедливому», а не так, як того вимагають суспільні потреби і господарська логіка. І мимоволі плутаємо Божий дар з пряженею.

Земля — не пиріг із маком, який треба поділити без кривди, щоб кожному дісталося по шматку. Це передусім виробнича площа, на якій пироги творяться. І тому потрапити вона повинна в господарські руки, інакше не буде чого ділити. Все настільки просто, що випадає з нашого директивного мислення. Прекраснодушне, проте зовсім неконкретне гасло «Землю — селянам!» придатне для мітингового вжитку, але не для законопроектів. На початку віку і технологія, і суспільний побут, і морально-психологічна атмосфера були сприятливими для фермерсько-хутірських структур. Але за нинішніх умов тільки земля незмінно лишається безсумнівно конвертованою цінністю. І в цей критичний час ми повинні розпорядитися нею, не розпорошуючи й не марнуючи, але не уподібнюючись до собаки на сіні. Раз уже переконалися, що приватизації не уникнути, робити це слід обачливо й неквапливо. Ніякої кампанійщини, ніяких масових рухів загальною колоною.

Передусім слід визнати приватною власністю присадибні ділянки. Звичайно, з правом продажу. Наша національна ганьба, коли та латка, на якій ти виростив яблуню і дістався криницею до природних джерел, навіть на якій стоїть твоє ліжко, належить не тобі і її в будь-який момент можуть вибити з-під тебе, як стілець.

Визначити оптимальну вартість землі не так уже й складно. У світі розроблено досить чіткі методики, орієнтовані на вартість 30—50 (іноді 100) урожаїв пшениці. Остаточну ціну визначить ринок. В умовах України, на мою думку, нижча межа вартості гектара землі має бути не нижчою 20 тисяч карбованців. І залежно від якості та інших умов — тільки вищою.

Продаючи землю за економічно обгрунтованими цінами, досить високими, ми здобуваємо цілком досконалий інструмент переходу до ринкових відносин. По-перше, в орендаря з'являється визначена і вельми спокуслива мета — заробити кошти для викупу орендованої ділянки чи якоїсь її частини й таким чином змінити свої життєві позиції. За три-п'ять — десять років він може з орендаря перетворитись у власника. Та й суспільство здобуває щонайсуворішого й непідкупного розпорядника — землю. Дбайливому господареві вона дозволить прикуповувати й багатіти, а невмілого не пустить у господарі.

Микола ДИВАК,
журналіст.

Експрес-новини

Міністри закордонних справ країн Європейського співтовариства зустрілися вчора в Гаазі для обговорення ситуації в СРСР і своєї позиції щодо нового радянського керівництва. Одним з найважливіших питань зустрічі було питання, чи подавати допомогу Радянському Союзу.

* * *

За словами міністра закордонних справ Великобританії Херда, деякі східноєвропейські країни занепокоєні ситуацією в Радянському Союзі. Херд також заявив, що він добиватиметься продовження переговорів щодо прийняття Польщі, Чехо-Словаччини та Угорщини до Європейського співтовариства як асоційованих членів.

* * *

Як повідомив представник президента Польщі, Валенса мав 20-хвилинну розмову по телефону з президентом США Бушем, під час якої було обговорено події в СРСР. Польський президент заявив про необхідність сильної військової присутності Сполучених Штатів в Європі. За словами представника Валенси, Буш закликав Польщу зберігати спокій в ситуації, що склалася.

Учора Президія Югославії та президенти шести республік відновили переговори щодо майбутнього країни. Серед питань для обговорення буде пропозиція про забезпечення функціонування держави в умовах введення мораторію на незалежність Словенії та Хорватії.

* * *

У Румунії вчора відкрився юридичний семінар з питань демократичного судочинства, який проводиться під егідою інформаційного агентства Сполучених Штатів. В його роботі беруть участь шість американських та близько 60 румунських суддів.

* * *

За повідомленням інформаційних агентств ЮНІ та ПТІ, двоє учасників замаху на Р. Ганді та ще п'ять терористів покінчили з собою під час штурму урядовими військами Індії місця, де вони ховались.

ЧИ ЗАЦІКАВЛЕНИЙ ДЖ. БУШ УКРАЇНОЮ?

У наш швидкоплинний час події приходять і відходять, часто не залишаючи глибоких слідів у людській пам'яті. Так відбувається і з недавнім візитом президента Дж. Буша до Москви і Києва. Для широких мас у європейських країнах, які сьогодні найбільше стурбовані тим, що не можуть провести відпустки на узбережжі палаючої війною Адріатики, згадана місія президента Сполучених Штатів не є вікопомною. Тільки у міністерствах закордонних справ і в політологічних інститутах експерти «розщіплюють» київську промову Буша на елементи (за зразком атомної фізики): зміни у східній політиці Вашингтона знаходяться тут у центрі уваги.

Європейським експертам сподобалося не все з того, що Буш сказав у Києві. Деякі оглядачі вважають, що його промова мала забагато категоричності й політичної педагогіки, проте їй бракувало конкретного аналізу радянської дійсності. Перестороги, які пролунали в залі Верховної Ради УРСР, очевидно, були спрямовані безпосередньо не стільки до України, як до інших республік, де форма і зміст демократії не відповідають західним критеріям. Але Дж. Буш тоді не зробив уточнень, і через це пересічна маса кореспондентів, які або зовсім не ознайомлені з деталями політичного життя в різних республіках, або мають дуже поверхову інформацію, зрозуміла, що слова американського президента стосувались майже виключно України.

Аналізуючи зливу коментарів щодо київської «лекції» Дж. Буша, в європейській пресі легко помічаєш, що проявляються діаметрально протилежні течії. Одна з них виходить з припущення про те, що президент США зрадив свої колишні погляди, зокрема — позицію абсолютної підтримки устремлінь народів СРСР до суверенітету і недвозначно пішов шляхом допомоги центрові. Згідно з іншою точкою зору, Буш вдало вийшов з нелегкого становища: не спалив мости для зв'язків з Москвою, а водночас відкрив закриті досі двері до республік, у першу чергу — до України. А водночас дав українським романтикам урок політичного реалізму, якого їм завжди бракувало й через що вони кожного разу програвали навіть найвигідніші для них історичні шанси.

Взагалі, вже можна робити висновки. Вони досить цікаві. На думку моїх колег, негативну оцінку київському виступові Дж. Буша дали передусім німецькі кореспонденти. Вони вважають, що

Думка політолога

президент США відкинув самостійницькі течії України та в інших республіках на користь односторонньої підтримки центру та системи «один плюс дев'ять». Дещо інший вигляд має позиція французької, італійської та скандинавської преси. Англійські і американські журналісти вважають, що Буш виконав складну місію добре. Він залишив собі відкриті двері і до центру, і до республік. А це вже дуже багато для політика, на плечах якого лежить відповідальність не тільки за долю Сполучених Штатів.

Дж. Буш, щоправда, менш «обтяжений» традиційними «радянофільськими» течіями як, наприклад, канцлер Г. Коль або президент Ф. Міттеран. Але з іншого боку, в американській зовнішній політиці сильніше вкорінені певні синдроми, яких у подібній формі немає в наріжних постулатах політики західноєвропейських країн. Одним з них є комплекс ядерної наддержави, яка несе майже виняткову відповідальність за підтримання миру між Сходом і Заходом. Донедавна цей мир спочивав на фундаменті рівноваги сил між Атлантичним Союзом і Варшавським Договором, або на балансі сил між Вашингтоном, Москвою і Пекіном. Тепер у результаті послаблення Радянського Союзу, розпуску Варшавського Договору та ізоляції Китаю, з одного боку, і об'єднання Німеччини, з другого, вся стара система рівноваги впала.

Витворився дуже своєрідний вакуум, який зганяє сон з очей американських і європейських політиків, що давно відвикли від таких періодів, незвичних в історії міжнародних взаємин. Американці тим більше стурбовані цими змінами, оскільки їм досі не вдалося здійснити план консолідації на Близькому Сході після перемоги у війні в Перській затоці. Приплюсуйте до цього й події в Югославії, які є також наслідком розхитаної рівноваги сил у Європі. До речі, Югославія здавна вважалася активним чинником у процесі стримування експансії Москви на Балканах і має видатні заслуги у створенні й діяльності руху неприєднаних держав.

Тому американці дуже зацікавлені в постійних контактах та розвиткові різноманітних зв'язків з Москвою, аби в такий спосіб залучити Радянський Союз до процесу підтримування нового світового і європейського порядку.

Звідси й занепокоєність американців наростаючою державною і економічною дестабілізацією Радянського Союзу, у зміні його геополітичної ролі в системі відносин Схід — Захід. Звідси зрозуміла і їхня зацікавленість у підтримці Кремля.

Ось звідки випливає стриманість американської політики щодо розбудови прямих зв'язків з республіками, а якщо й мається на увазі подібна розбудова, то лише в рамках майбутнього Союзу. До того ж, і в Білому домі, і в державному департаменті, і в сенаті теж є серйозні проблеми. Адже вже через рік у США відбудуться вибори, і американські керівники хочуть зберегти статус-кво. Вони страшенно бояться розділення потенціалу ядерної зброї в Радянському Союзі серед п'ятнадцяти республік. І коли американська дипломатія інформує свій центр про ймовірну перспективу виникнення національних військових сил у різних республіках, у Вашингтоні автоматично зростають страх і протидія цій перспективі.

Проте Америка є провідною силою в обороні прав народів на самовизначення. Відповідно до такої атмосфери протиріч і дилем Вашингтон прагне вийти на шлях «паралельної дипломатії» з центром і республіками СРСР. Такі теоретики східної політики Білого дому, як Збігнев Бжезінський, який нещодавно вказував на цей процес у своєму інтерв'ю для «Голосу України», відомий дослідник проблем Східної Європи в Гарвардському університеті, автор класичної праці «Формування Радянського Союзу», колишній дорадник президента Рейгана Річард Пайпс, і наш земляк Роман Шпорлюк, професор Мічиганського університету, додержуються саме такої точки зору. Але не всі експерти і порадники Дж. Буша визнають такі погляди. Є серед них і такі, які пропонують політикам у Білому Домі й державному департаменті концепцію дотеперішньої «однобічної» дипломатії й підтримки центру. В оточенні президента США конкурують обидві концепції, а Дж. Буш пробує лавірувати між ними.

Богдан ОСАДЧУК,
власний кореспондент «Голосу України».

Вашингтон — Берлін.

Інформ-шоу

У дусі часу

Хто з дітей не любить запалювати сірники? Недарма поет сказав: «Не залишайте дітей самих: діти бавляться, пожежа від них!» Не став винятком і юний «антипожежник» з школи одного з міст, що в американському штаті Техас. Проте спійманий на гарячому (у прямому розумінні цього слова — намагався влаштувати пожежу в шкільній туалетній кімнаті), винуватець сприйняв «запрошення» до директора досить спокійно. Напевне тому, що мав для майбутньої співбесіди серйозний аргумент: пістолет з повною обіймою патронів. Щоправда, побачивши в руках хлопця зброю, директор встиг зачинити перед носом у нього двері, тому відбувся легким переляком (хоча постріли пролунали). Що ж до вчителя, який привів юного зловмисника до керівника школи, то йому було найгірше: протягом години хлопчисько утримував його як заложника.

То ж чого більше боятися, запитується? Дітей з сірниками чи намагань застосувати щодо них традиційні педагогічні методи? Якби не прибула поліція, невідомо, чим би закінчилася справа...

Пелеко, май совість!

Капіталізм — він і є капіталізм (втім, те, про що йтиметься нижче, спостерігається не лише в практиці експлуатації людини людиною на Заході). Але повернімося саме до нього, приміром, до Франції. Там у роботодавця — повна свобода: кого хоче, того й приймає на службу. Можуть бути і матері-одиночки. Якщо є дитина, то матір цілком офіційно не беруть на роботу у зв'язку з «обмеженістю свободи її пересування». Ідеал для капіталіста (як наймача осіб слабкої статі) — це жінка, старша за 35 років: адже шанси стати матір'ю в неї незначні. Проте життя інколи створює непередбачені ситуації, і пелека подеколи приносить дитину жінкам і більш поважного віку. Тоді в роботодавця — шок і депресія. «Коли я в сорок років оголосила шефові, що в мене буде дитина, він реагував так, нібито його власна дружина має народити від іншого», — заявила одна француженка.

Отже, гасло тамтешніх роботодавців звучить благально: «Пелеко, май совість».

Подумаєш, чемпіон...

Чемпіон Нігерії з вільної боротьби у найважчій ваговій категорії не боявся нікого й нічого. Адже, по-перше, сила, по-друге — загальна повага, яка переходила в поклоніння, здавалося б, забезпечували йому відповідний ореол. Втім, і в Нігерії є люди, для яких нічого святого немає. Зокрема, для того злодюжки, що, танцюючи на дискотеці поруч зі згаданим чемпіоном, примудрився вкрасти всі його гроші. Не допомогла й хвалена реакція борця-професіонала: втрату він виявив, лише повернувшись додому. Подейкують, що болільники планують відшкодувати «ображеному» чемпіонові вкрадене (200 доларів).

Погляд

ПОЦІЛУНОК БІЛОГО КИТА

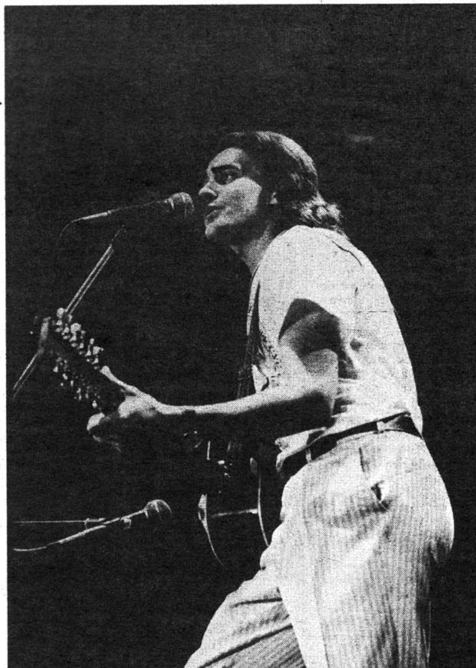
У всьому світі поширюється рух на захист тварин. Але щоб їх захищати, треба знати, як вони живуть. Доводиться це робити іноді в штучних умовах. Проте таке вивчення не означає спостерігати за звірами осторонь, поза гратами. Можна стати їхніми справжніми друзями. Саме так вирішив ставитися до своїх «об'єктів» біолог Фрідріх Остенрат з ФРН. І один з них, білий кит Фердинанд, відповів йому взаємністю, часто даруючи своєму товаришеві своєрідні поцілунки.

Фото ТАРС.

Фоторепортаж Олександра КЛИМЕНКА.

ЗА МЕРТВОЮ ЗАДИМЛЕНОЮ СТІНОЮ

(Закінчення. Початок на 1-й сторінці).

І тих і других можна зрозуміти, але страшно стає, коли бачиш, як мешканці Запоріжжя, за словами народного артиста СРСР А. Мокренка, ніби втрачають волю до життя, в якому поряд зі смутком має бути і радість. До життя, яке ніби в іншому, позафестивальному вимірі символізує рутянський прапор із поєднанням чорного, червоного та білого. А на прапорі Запоріжжя сьогодні лише один колір — чорний. І це повністю підтверджують слова міністра охорони навколишнього середовища України Ю. Щербака, сказані ним на прес-конференції «Червоної рути», влаштованій для журналістів із 122 видань, про те, що за цілком офіційними даними запоріжці за 30 років життя одержують до 80 бер, а в Чорнобилі ми боремося лише за 7 бер... Коментарі тут зайві.

Господи, порятуй це місто і людей, що в ньому живуть, говорили під час щоденних богослужінь на Вознесенівській площі Запоріжжя священики УАПЦ та УКЦ. Дай нашому народу єдність і силу, щоб пробити мертву стіну нерозуміння.

Проте фестиваль все-таки відбувся, і це, за словами його головного режисера Василя Вовкуна, є найголовнішою сенсацією «Червоної рути». Здавалося, що він тривав цілодобово і не зупинявся на спочинок протягом всіх 10 днів. Конкурсні програми дуже часто закінчувалися після першої години ночі, що дало підставу деяким конкурсантам звернутися до голови журі О. Тищенка і запитати його, чи зміг би він сам співати після першої години ночі. Так, зміг би, відповів він, і після другої, і після третьої... На що хтось у залі, де проходила прес-конференція, вигукнув: «І після літра, і після двох...».

До речі, як зізналася працівниця ресторанного комплексу «Росія», де щоночі збирався люд на «Нічні кав'ярні», за фестивальні дні ресторан перевиконав свій квартальний план. Саме там після першої та після другої (йдеться про години) співали «Брати Гадюкіни», гурт «Кому вниз», гості із США «Дарка і Славко та інші».

До сказаного слід додати, що, мабуть, саме на «Червоній руті» народний депутат України В. Чорновіл розпочав свою передвиборну кампанію за здобуття поста президента України, провівши з потенційними виборцями безліч зустрічей у концертних залах Запоріжжя.

З детальним аналізом здобутків та прорахунків фестивалю ви зможете ознайомитися в наступних номерах нашої газети.

Сергій ЛАВРЕНЮК, спеціальний кореспондент «Голосу України».
Київ — Запоріжжя.

З ПОЧАТКУ РОКУ РЕДАКЦІЯ ОДЕРЖАЛА 16.150 ЛИСТІВ

ЧИ ЛЕГКО КЕРУВАТИ ПАРЛАМЕНТОМ?

Читач розмірковує

Ми звикли бачити Голову нашого парламенту на фото в газетах завжди усміхненим, добрим, завжди в хорошому настрої. А чи так йому завжди легко? Часто він виїздить з візитом чи то до іншої країни, чи то просто до іншого міста республіки. А наступного дня ми вже знову бачимо його в президії біля мікрофона. І чи легко керувати таким парламентом? Нас, виборців, ображає зверхнє ставлення деяких депутатів до особи Голови, якого самі ж і обирали. І не чули ми жодного разу, щоб депутати вибачались за свою негідну поведінку. А що ж робить Комісія з питань депутатської етики? Чи вона ще існує? І хто ж усе-таки може захистити Голову Верховної Ради?

ПАНЧЕНКО.
м. Долинська Кіровоградської області.

З нашої приймальні

ДОПОМОЖІТЬ ЖЕ ЇМ

Вона півдня шукала в Києві нашу редакцію. Саме нашу, підкреслю. Вже п'ять років пише до різних редакцій, звертається в місцеві органи, справно одержує відписки, а зрушень — ніяких. Навпаки.

Живе Г. Захарко, інвалід другої групи, в селищі Журавно Львівської області. Вона, мама і четверо дітей (старшому тринадцять, наймолодшій доньці шостий рік) у хатині житловою площею... 16 квадратних метрів!

На своє перше звернення до Львівського облвиконкому в квітні 1986 року Галина Михайлівна одержала відповідь голови Жидачівського райвиконкому, в якій повідомлялось, що заявниця згідно з рішенням виконкому Журавненської селищної Ради поставлена на чергу для покращення житлових умов на пільгових умовах і її черга — п'ята.

Та в жовтні того ж року голова виконкому Жидачівської райради Д. Липова у відповіді редакції газети «Молодь України» і в копії Г. Захарко повідомила, що вона «знаходиться в даний час на першочерговому обліку під № 2». Помилка? Друкарська описка? Ні, у черговій відповіді у квітні 1987 року вже на лист багатодітної матері до редакції газети «Вільна Україна» та ж Д. Липова (в копії Г. Захарко) підтверджує, що Галина Михайлівна перебуває на першочерговому обліку під № 2. Чому ж тоді черга посунула назад?

Відповідь на це запитання знаходимо у листі голови виконкому Журавненської селищної Ради голові Жидачівського райвиконкому вже Б. Михайлюку. У звернені, до речі, стоїть «пану». Голова виконкому Й. Кулик і секретар Б. Павлів доповідають своєму районному керівництву, що за минулий час поновлено в черзі двох осіб, і Г. Захарко виявилася в черзі сьомою.

Один із абзаців цього листа варто процитувати: «Другою в черзі Г. Захарко не стояла. За останні 15 років не було зведено жодного будинку, тому черга майже не просунулася...»

Вам щось зрозуміло, шановні читачі? Мені — ні.

Щоправда, керівники селищної влади розуміють стан заявниці і несміливо нагадують райвиконкому: «У цьому році в Журавно буде здано новий будинок від роздольського виробничого об'єднання «Сірка». Згідно з чергою Г. М. Захарко квартири в ньому не одержить, а треба було б дати їй квартиру, бо дійсно ця сім'я живе в дуже тяжких умовах».

Що ж, як кажуть, спасибі й на цьому. Галина Михайлівна говорила, що заселяти цей будинок мають незабаром. Вона не вірить, що їй виділять у ньому квартиру, тому й приїхала у відчаї до Києва. Мало того, ні в неї, ні у мене немає впевненості в тому, що вона у найближчі 10—15 років взагалі одержить квартиру. То, може, слід допомогти їй збудувати власну хату? Якісь будівельні матеріали ніби «стягла» мама Галини Михайлівни.

Гадаємо, у Львівському облвиконкомі знайдуться розумні й чуйні люди, котрі підкажуть Жидачівському райвиконкому, як допомогти сім'ї Г. Захарко. Посприяти їй, вважаю, могли б обласний фонд здоров'я і милосердя, дитячий фонд. Бо ж справді сім'я Г. Захарко потребує ефективної і невідкладної допомоги. І не винні її діти, що в їхній убогій хатині нема господаря, а мати — хвора.

Відділ сподівається на якнайшвидше вирішення житлової проблеми Г. Захарко і бере це питання під свій контроль.

Яків ГАЛЬЧЕНКО,
редактор відділу листів і соціологічної інформації «Голосу України».

Думки вголос

СПОКУСА ДЛЯ ПРОСТАКІВ

У багатьох містах України з'явилась численна армія розповсюджувачів квитків безпрограшної гри. Суть гри така: купивши за певну суму квиток і виславши гроші на вказану адресу, ви стаєте теж її учасником. Обмінюєте квиток на п'ять таких же і їх розповсюджуєте. В обмін наступні учасники гри вам висилають гроші.

Зовсім недавно бачив у Черкасах оголошення про те, що в Запоріжжі в цій грі беруть участь уже дев'яносто тисяч чоловік. Де ж їм узяти ще чотириста п'ятдесят тисяч простаків, щоб не опинитися в програші? Дивують легковажність людей, спокуса легкої наживи і небажання думати про наслідки. Бо десь же мусить бути кінець, навіть у такій колосальній грі хтось залишиться у програші. А працівники Українського телебачення замість того, щоб застерегти людей від афери, не вникнувши в суть, допомогли аферистам з рекламою. Шкода, звичайно, наївних, що потраплять у тенета лицемірних обіцянок. Адже ці гроші можна було б обернути на користь Україні в її нинішньому становищі. Та хто вже повірить у добру справу, хто погодиться вкладати свої кошти в невідоме? Адже той, хто «обпікся на гарячому, той і на холодне дме».

Якщо хтось не вірить мені, що я з найкращими намірами хочу застерегти своїх співвітчизників від аферистів, раджу знайти книжку Перельмана «Живая математика». Там з математичною точністю доведено, що подібні ігри — це чистісінька афера: для хитрунів — нажива, для легковірних — розчарування.

Ю. СИДОРЧЕНКО.
Черкаси.

Читач пропонує

НЕ ВІДПОВІДАЄ ДІЙСНОСТІ

Читаю гімн Української РСР і думаю: це вже історична нісенітниця, яка все ще працює на користь ідеології, що з тріском провалилась.

Про яке щастя іде мова в гімні? Про репресії, про терор, про інші злочини проти народу України? Зміст гімну не можна спокійно сприймати. То, може, досить вже експлуатувати цей гімн на користь абсурду. Імперія творила і з народом, і з територією все те, що було на користь їй, а не нам. Як наслідок маємо висновки вчених, що земля України — небезпечна зона для проживання людей, зона біди і лиха. І немає ні правди, ні свободи, ні захисту від безправ'я.

Пропоную гімн замінити, бо він не відповідає дійсності.

О. ДВАГРИЧ.
Вінниця.

ВИ НАМ ПИСАЛИ

Мешканець селища Олександрівки Одеської області С. Ткач писав до редакції «Голосу України» про те, що місцева влада не передає церковних споруд общині віруючих цього селища.

Як повідомив заступник голови Одеського облвиконкому А. Кавалеров, на підставі рішення Іллічівської міської Ради народних депутатів, зареєстрованій общині Української православної церкви в Олександрівці передано приміщення Свято-Успенської церкви. Раніше, в листопаді 1990 року, за общиною закріплено земельну ділянку площею 0,9 гектара, а також віруючим безплатно передано Одеською ремонтно-будівельною дільницею приміщення облпобутуправління, зведені на території, що межує з церквою. Розташований поряд з церквою так званий будинок священика буде переданий міськвиконкомом релігійній общині відразу після відселення з нього мешканців, які там зараз проживають.

* * *

Майор міліції К. Ф. Матущак з Вінниці скаржився, що адміністрація житлово-комунальної контори тресту «Вінницяпромбуд» відмовляла йому в пільгах на оплату житла та комунальних послуг, передбачених ст. 22 Закону Української РСР «Про міліцію».

Прокурор Вінниці С. М. Бурдейний повідомив: з метою усунення порушень закону та прав автора листа керівництву ЖКК було внесено припис, який задоволено.

Іван ДОЛГИЙ.

Добірку листів підготувала Марія ДАВИДЕНКО.

Читач пригадує

ГРУША МОГО ДИТИНСТВА...

Спогади про дитинство завжди пов'язані з рідною домівкою, батьками. Так, я була щасливою, бо в мене були мама і тато, братик і сестричка. Хата наша стояла у мальовничому місці над ставком, а біля хати — крислата груша, яка завжди рясніла соковитими плодами. Вранці мама поїла нас свіжим молоком...

Але недовго ми ласували молоком і грушами, бо почалося сумно відоме розкуркулення.

Все це трапилося під Новий рік. Мати хворіла, лежала з маленькою сестричкою на ліжку, батька вдома не було. І тут прийшов наш тодішній голова колгоспу Михайло Бобчук з якимись людьми, забрали корову з хліва та й повели її з двору. Я сховалася на печі, плакала і кричала, а Бобчук тягнув мене звідти — в нього були дуже страшні чорні очі, і я боялася його. Мати просилася, щоб він прийняв нас до колгоспу, щоб усе забрав, тільки щоб хату залишив для нас. Але ніякі вмовляння не допомагали. Він стягнув знепритомнілу маму разом із сестричкою з ліжка, випхав і мене з братиком у сіни. Хтось зв'язав у ряднину перину й подушку, хтось узяв макітру з варениками, що мама наварила на Новий рік, — оце й усе, що дісталося нам з рідного обійстя. І повели нас до Сидора Плаксюка. Набилося розкуркулених десятків зо два до однієї хати — нічого їсти, ніде спати. Вже тоді, в п'ятирічному віці, разом з дитинством я втратила і своє здоров'я.

Бобчук благополучно жив і при німцях, під час тимчасової окупації нашої землі. Він був членом КПРС, але ніхто його фашистам не видав, хоч було багато скривджених ним. Після визволення ми придбали теличку, чекали, коли вже в нас буде своє молоко. Але тут вийшов новий наказ про здачу худоби. І знову прийшов той самий Бобчук, і знову забрав нашу надію. Так що у нас ніколи не було свого молока. Я підросла і нарівні з усіма працювала, своїми руками відроджуючи те, що було знищено війною. За хорошу роботу мене нагородили медаллю.

Коли приїжджаю до свого села, я його не впізнаю. Красень ставок висох, не залишилося жодної верби, немає груші мого дитинства. Саме село стало маленьким, бо люди роз'їхалися хто куди.

П. ЦІЛУВАЛЬНИКОВА.
Кременчук Полтавської області.

Читач обурюється

ДОВОЛІ МЕНЕ ДУРИТИ

Я стара поранена людина. Під час війни на окупованій фашистами території був підпільником, бійцем партизанського загону, на фронті — розвідником. 45 років працював на державу, будував комунізм. Вийшов на пенсію. Ходжу в штопаних шкарпетках, латаних трусах, в аптеці не можу купити потрібних ліків, у магазинах за всім стою в черзі. Державна торгівля мене обважує, обманює, нахабно зневажає.

Часто слухаю виступи народних депутатів України на сесії Верховної Ради. Слухаю і дивуюсь нашим депутатам — комуністам-номенклатурникам. До чого вони закостеніли, що не звертають навіть уваги на зміни в суспільстві. Нарешті українському народові відкрили дверці клітки, в яку він був заганяний після договору з Московією, а вони його заганяють туди знову за допомогою Союзного договору. Доволі нам кабальних союзів! Що вони нам дали?

Часто посилаються на референдум 17 березня. Та ж у людей не було вибору! Чому не поставили запитання: «Чи хочете ви жити в самостійній Україні?» То був не референдум, а ребус, у якому навіть учені люди не могли розібратися, то що казати про просту людину? Та й Союз Союзові різниця. А держава повинна бути державою.

Ніяких двох Конституцій, Верховних Рад і урядів! Скільки нас можна лякати самостійністю, дурити світлим майбутнім?

І. СКРИПНИК,
пенсіонер.
Одеса.

П'ЯТИЙ ТУЗ

Спочатку трохи статистики. За минулі два роки до Рад Херсонської області надійшло майже 172.700 усних і письмових звернень, серед яких переважають скарги. Через вищі інстанції та пресу «спущено» 16.200, повторних було 1.920. Близько 11.000 заяв порушують питання законності та охорони правопорядку. Самі по собі цифри красномовні. Причому в останній позиції помітна тенденція до збільшення скарг, рівень повторних звернень щороку залишається незмінним. Звідки ж виникає ця тенденція?

Одного недоброго дня з'явився наказ, підписаний головою облагрокомітету В. Бичковим про звільнення з роботи директора Голопристанського маслозаводу Г. Гаврилова. Було це в 1989 році. Народження цього папірця й досі залишається загадкою. Директора звільнено за «незабезпечення збереження соціалістичної власності, безконтрольність у виробничій та господарській діяльності, невжиття заходів у відшкодуванні збитків». Однак таке твердження агропромівського начальства не знаходить підтвердження. Бо авторитетна комісія з Києва встановила протилежне. Георгій Андрійович організував людей на реконструкцію занедбаного підприємства, щоб налагодити нормальний технологічний процес, уникнути втрат продукції. І за неповні два роки директорства, при хронічному браку спеціалістів багато чого досяг.

Як видно, не було законних підстав для видання грізного наказу. Це підтверджує і той факт, що комісія Укрпрофради, вивчивши обстановку, зажадала від Держагропрому УРСР «розірвати трудовий договір з головою Херсонського облагропрому Бичковим В. і його заступником Заболотним М. за порушення ними законодавства про працю, Закону про держпідприємство, прояви бюрократизму і тяганини...» Але чому начальство зробило свій хід саме так? Що це — адміністративна сверблячка чи захист якихось інтересів, відомих лише господарям агропромівських кабінетів? Можна робити тільки припущення. Адже бюрократизм часто невловимий і перебуває на грані картярського шулерства. При цьому учасники нечесної гри воліють ходити переважно тузами, щоб мати стопроцентний виграш. Їх не стримує те, що в розпорядженні немає потрібної карти. Дрібниця! Якщо дуже треба, винайдуть п'ятого, неіснуючого, туза. Головне — досягти свого.

Далі В. Бичков діяв у такому ж ключі. У квітні 1989 року Держагрокомітет УРСР зобов'язує облагропромівців поновити Г. Гаврилова на посаді директора. Але цю вказівку в Херсоні виконують якось дивно. Крити знову нічим, та місцеві бюрократи знаходять вихід: скасовують... лише другий пункт волюнтаристського наказу щодо звільнення. Проте до виконання директорських обов'язків Гаврилова не допустили. Вчинили просто і спритно: не довели рішення до виконавців — і край. Поновлений на роботі керівник залишався за воротами підприємства.

Агропромівські товариші подарували безробітному ще один витончений сюрприз, коли у серпні 1989 року влаштували вибори директора маслозаводу. На зборах порушувалися елементарні норми демократії.

Б. Питалов, кочегар, член ради трудового колективу заводу: «Зняття з роботи Гаврилова затіяв Заболотний. На зборах для робітників не вистачало місць — стільки прийшло представників влади. Облога, тиск. У залі було 45 заводчан, а бюлетенів для голосування виявилося чомусь 46».

В. Богдан, зварник: «Мене на збори не пустили, хоч декого викликали прямо з відпустки. Сказали, що брати участь у виборах керівника не можу, бо працюю недавно».

Свої претензії висловили сепараторник А. Сніжко, бухгалтер Л. Попова, водій В. Андрєєв, лаборантка О. Косякова — всього понад 30 чоловік. Вони розповідали, що представники керівних інстанцій (їх було аж 11) фактично займалися викручуванням рук на зборах. Зрозуміло, що директором обрали не Гаврилова, а іншу людину, хоча й з перевагою в один голос.

Отже, тиск «згори», безцеремонність організаторів цього «шоу» — своєрідний п'ятий туз у свіжій грі, затіяній після того, як попередні пасажі проти Гаврилова здобули негативну оцінку і в столиці. Бюрократичний азарт важко зупинити і найавторитетнішим організаціям.

Торік, виникнувши у штучні хитросплетіння цієї історії, Комісія Верховної Ради УРСР у питаннях законодавства і законності дала їм однозначну принципову оцінку. Після втручання парламентаріїв з'явився новий наказ Держагрокомітету республіки (листопад 1990 року) з вимогою до нового голови облагропрому В. Нікішенка поновити, нарешті, на директорській посаді скривдженого, виплатити йому зарплату за вимушений прогул. Потім втручається у справу обласна прокуратура, народний депутат СРСР В. Черепович...

Нині старе бюрократичне джерело все ще виплескує на світ нові й нові порції паперів. А що Нікішенко? Реагує на законні вимоги? Його стиль поки що загадка. Віктор Леонтійович мовчить уже дев'ятий місяць після появи столичного наказу: І прокурор йому не указ, і нагадування депутата ігнорує. А, може, мовчання — це сумнівний козир із тієї ж колоди, яку тасував його попередник В. Бичков, котрий нині працює заступником голови облвиконкому? Чи це якийсь інший маневр у розрахунку на плинність часу, зміну обставин?

Дозволю собі невеликий прогноз. І волосини не впаде з теперішніх бюрократів. Надалі вони теж процвітатимуть. І до нових вивертів, можливо, вдаватимуться без особливої оглядки на законність. Передбачення ці ґрунтуються на тому, що у місцевих прокурорів ніколи не було раніше і немає тепер великого бажання псувати стосунки з представниками клану. Це безперечний факт. Інакше вони давно примусили б можновладців виправити «помилку» з Гавриловим, застосувавши відповідну статтю Кримінального кодексу. Але назріває й інша, сприятлива для чинуш ситуація при переході до ринку. Ціна конкретного працівника агропромислового комплексу різного рангу, безперечно, падатиме, бо його підпиратимуть безробітні. У найближчих два роки таких на Херсонщині буде не менше 20 тисяч. А коли так, виникне спокуса не церемонитися з людьми, тим більше, що чиновникам до цього не звикати. Приміром, у перші вісім місяців конфлікту на Голопристанському маслозаводі було звільнено більш як 52 відсотки членів колективу. Створили для цього відповідні умови.

Тільки-но попрощався з Гавриловим, як до корпункту «Голосу України» завітав новий відвідувач, водій радгоспу «Батумський» Білозерського району Сергій Бунзило. Керівники господарства утнули з ним таке, що за голову схопишся. Без відома господаря, тобто Сергія, котрий майже два роки тут мешкає, продали його будинок завідуючому радгоспним гаражем. Продали, як мовиться, при живому мешканцеві. Законних підстав для цього немає. Робітник одержав у відповідних органах переселенський квиток № 174851 та акт на передачу в його користування будівлі, засвідчений печаткою, належними підписами. Але директор радгоспу В. Трищанович намагається заперечити очевидні факти, після дворічних роздумів бере під сумнів офіційні документи. Чому? Бачте, йому так захотілося. Та й хто або що зупинить Валентина Васильовича? Прокурор Білозерського району Г. Маренчук уже дав «нейтральну» відповідь (по суті, відписку) на заяву хлопця. А надумає ображений шофер звільнитися з радгоспу — будь ласка, на його місце бажаючі знайдуться. А то ще можуть і прискорити це звільнення, вишукуючи в роботі водія недоліки.

Іван КАЛИНИЧЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».
Херсонська область.

Резонанс: «Французи», де ваші ордени!». 15.06.91. № 115.

ВІН ЗАГИНУВ НЕ БОЯГУЗОМ

Цілком згоден з тим, що участь радянських людей в антифашистській боротьбі у країнах Західної Європи не здобула належного розуміння і визнання, об'єктивної оцінки після їхнього повернення на батьківщину. Історична несправедливість насамперед полягає в тому, що радянські люди, зокрема, громадяни України, — визнані учасники руху Опору у Франції, Італії, інших країнах окупованої Європи, — повернувшись додому, значною мірою виявились безправними. Ні офіційна влада, ні громадська думка не побачили в них активних і самовідданих борців проти фашистських загарбників.

Більшість із них не була удостоєна ані правового статусу учасників війни, ані визнання, ані нагород. Не тільки в сталінські часи висів над ними тяжкий знак полону, хоч відомо, що багато з них опинились у полоні пораненими і контуженими. Про те, як поводили себе ці люди у фашистській неволі і після втечі, свідчить приклад Миколи Буянова, про якого згадується у статті Анатолія Беня «Французи», де ваші ордени?»

Існує в Італії найвища військова нагорода. Дуже рідкісна і вельми почесна. Це — Золота медаль «За воїнську доблесть». Статут медалі — особливий. Він передбачає, зокрема, що навіть генерал, зустрівши кавалера Золотої медалі, повинен першим віддати йому честь, а на військовому параді її кавалери ідуть попереду всіх.

За 130 років нею нагороджено всього до 400 чоловік і серед них лише три іноземці. Всі троє — радянські люди, що полягли за визволення країни від нацистських окупантів у другій світовій війні.

Перший — Федір Полетаєв, якому в 1962 році було посмертно присвоєно звання Героя Радянського Союзу. Другий — Форе Мосулішвілі з Грузії. Ще на початку 70-х років грузинські історики та журналісти розповіли в дописах і книзі про особистість і подвиг Ф. Мосулішвілі. Разом з урядовцями Грузії вони порушили клопотання перед Верховною Радою СРСР про увічнення його пам'яті. У травні 1990 року, напередодні 45-річчя Перемоги, Президент СРСР підписав Указ про присвоєння посмертно Форе Мосулішвілі звання Героя Радянського Союзу.

Третій іноземець — Микола Буянов, український юнак з Могилева-Подільського, що на Вінниччині. 1985 року декретом Президента Італійської Республіки його посмертно нагороджено Золотою медаллю «За воїнську доблесть». «Він тримав оборону до останнього патрона і загинув, як герой», — свідчить президентський декрет.

Мешканці міста Кавриль, поблизу якого загинув герой, свято шанують пам'ять про Миколу Буянова. Його ім'я викарбуване на меморіальній дощці, вмонтованій у кам'яниці муніципалітету. Ім'я Буянова носить площа містечка Кастельнуово.

А на Батьківщині, на Україні, це ім'я маловідоме. І не дивно. Микола Буянов у Радянському Союзі не відзначений ніякою військовою нагородою...

...У роки другої світової війни на італійській землі пліч-о-пліч з італійськими бійцями руху Опору билися проти нацистських окупантів понад п'ять тисяч радянських людей. 425 із них загинули в боях за визволення Італії. Як писав Джино Сербандіні, один із керівників італійських партизан, нема в Італії краю, де не пам'ятали б свого Михайла, Сашка, Віктора, Григорія. Їхні імена упереміж з італійськими можна побачити на численних меморіальних дошках на гірських кладовищах в Альпах і Апеннінах. На могилах загиблих радянських бійців завжди свіжі квіти як знак одвічної пам'яті і вдячності».

...16-річний Микола Буянов з моменту окупації рідного міста пізнав усі страхіття фашистського пекла: вбивство гітлерівськими катами матері у сина на очах, три роки рабської праці і знущань у Німеччині, чотири спроби втечі з неволі і жорстокі побиття після невдалих спроб.

Доля несподівано змилостивилася: разом з іншими полоненими його було перекинуто до Італії для нагальних ремонтних робіт на залізниці Флоренція — Рим. З допомогою італійців Миколі Буянову, зрештою, вдалося втекти... Він став партизаном-кулеметником шахтарської роти «К'ятті», що входила до гарібальдійської бригади «Синегалья».

8 липня 1944 року в районі Вальдарно Микола Буянов кулеметним вогнем на кілька годин затримав гітлерівців на вигині гірської стежини, даючи можливість 60 товаришам-партизанам вирватися з ворожого кільця. Коли патрони у кулеметника закінчилися, його скосила черга фашистського автомата.

У місцевій газеті після визволення району Вальдарно було написано: «Ідучи, щоб уже ніколи не повернутись, Микола Буянов звернувся до людей, для яких був сином і братом, з одним тільки проханням: у разі загибелі повідомити його брата, офіцера Червоної Армії, що вмер він не боягузом. Ні, Микола Буянов не вмер боягузом. У партизанському формуванні «К'ятті» не знають кращого прикладу блискучого і справжнього героїзму, стійкої і рішучої волі до найвищого самопожертвування». На пам'ятнику Миколі Буянову італійські друзі викарбували: «Свобода не має меж».

...Нехай ці рядки правлять за клопотання про Справедливість. Нехай вони сприяють її довгожданому прояву сьогодні, завтра, зрештою, напередодні 50-річчя Великої Перемоги — **присвоєнню легендарному сину України звання Героя Радянського Союзу.**

Суверенна Україна має відстоювати не тільки живих синів, а й славну пам'ять про полеглих героїв. Ця пам'ять потрібна сьогоднішнім поколінням народу України, щоб чіткіше усвідомлювати одвічні цінності нашої історії, щоб законно пишатись кращими сторінками минулого.

Стер ЄЛИСАВЕТСЬКИЙ,
кандидат історичних наук.

ЛІКУВАННЯ «ХВОРОГО» НЕДОЦІЛЬНЕ

Нещодавно Південно-Західний округ Держпроматомнагляду СРСР на основі спостережень і періодичних обстежень Чорнобильської АЕС виконав аналіз безпеки цієї атомної станції. Про результати роботи розповідає заступник начальника Південно-Західного округу Атомнагляду СРСР О. Кордюк.

Після ядерної катастрофи 86-го року, незважаючи ні на що, Чорнобильська АЕС ожила. Її «реанімація» відбувалася зі звітами, прапорами, урядовими нагородами. Щоб уникнути «рецидивів», було вжито деяких невідкладних технічних заходів. Та ще більше їх було заплановано на потім. Тобто, безпека ЧАЕС певною мірою трималася на «чесному слові». Фахівці Атомнагляду СРСР також дійшли висновку: енергоблоки АЕС у такому занедбаному стані, що їх реконструкція недоцільна.

— Сьогодні вже не новина, що проект ЧАЕС мав багато відхилень від діючих у той час правил і норм безпеки. Чи відповідає він новим правилам?

— Правила змінювалися неодноразово. Зокрема, «Загальні положення безпеки» — у 82-му і 88-му роках. Що казати про останні зміни, коли навіть після введення правил 82-го року проект не приведений у відповідність з ними. Не були втілені й компенсуючі заходи в зв'язку з роботою реакторів з відхиленнями від правил.

— Чи насправді підвищили безпеку чорнобильських реакторів технічні заходи, яких було вжито невдовзі після вибуху?

— Першочергові заходи щодо підвищення надійності і безпеки АЕС з реакторами РБМК, які були розроблені одразу після аварії Головним конструктором та Науковим керівником, в основному виконано. Це значно підвищило безпеку реакторів, але принципово проблему їх безпеки не розв'язало.

— Енергоблок — це не тільки реактор. У якому стані решта устаткування?

— Устаткування ЧАЕС фізично і морально застаріло. Такі важливі системи, як головні циркуляційні насоси, система централізованого контролю й автоматики, система логіки управління й захисту реактора вичерпали проектний ресурс роботи. Частина устаткування вже не випускається, тому виникають труднощі при його заміні на нове.

Втім, строки ремонтів і технічних оглядів постійно переносяться або скорочуються, а якість ремонтів через недостатню кваліфікацію ремонтного персоналу залишається низькою. Важливого значення набуває проблема технічної безпеки, тобто цілості трубопроводів і устаткування, що перебувають під підвищеним тиском. Однак оснащення ЧАЕС засобами діагностики і контролю металу не є достатнім.

— Якщо з реактором та іншим устаткуванням не все гаразд, то це, мабуть, накладає певні вимоги щодо «надійності» оперативного персоналу?

— Так, усі недоліки мають компенсуватися високою кваліфікацією і технологічною дисципліною персоналу, тобто високою культурою експлуатаційної безпеки. На жаль, майже повністю оновлений персонал не має досвіду й практичних навичок для успішної експлуатації енергоблоків у будь-яких режимах і ситуаціях. Це підтверджується зростанням порушень у роботі АЕС.

Через невизначеність майбутнього ЧАЕС і падіння престижності праці на АЕС в колективі створився несприятливий психологічний клімат. Тобто і тут з безпекою не все гаразд.

— Олександре Григоровичу, директор ЧАЕС Уманець неодноразово підкреслював, що після аварії змінилася ідейна спрямованість експлуатації, і понад усе — безпека. І якщо ситуація стає небезпечною або незрозумілою, оператор, не побоюючись якихось переслідувань за невиконання плану енерговироблення, без будь-якого погодження з керівництвом може зупинити реактор.

— По-перше, не такі вже й великі зміни сталися в ідейній спрямованості експлуатації. А по-друге, пріоритет безпеки, про який йдеться, — то лише хибний адміністративний дозвіл операторові бути самостійним у аварійних ситуаціях. Адже на АЕС досі зберігається застаріла й неефективна структура управління. Багатоланковість, відсутність єдиноначальності, чіткого розподілу функцій і обов'язків — ось її характерні ознаки.

— Але змінилася психологія оператора. Він добре затямив, що коли щось скоїться, то в умовах отієї застарілої адміністративної структури він буде «крайнім». Тож сьогодні він навряд чи буде діяти всупереч інструкціям, особливо в аварійних ситуаціях.

— Справа в тому, що інструкції, експлуатаційна документація самі по собі мають великі недоліки. Незважаючи на тиск Атомнагляду, Головний конструктор досі не представив технічне обгрунтування безпеки реактора і всієї АЕС. Вимагає докорінної переробки головний експлуатаційний документ — «Технологічний регламент експлуатації енергоблоків». Навіть у новому, недавно запропонованому Головним конструктором варіанті цього документа не зазначені у належному обсязі межі й умови безпечної роботи, не вказані дії персоналу при порушенні цих меж і умов. Генпроектувальник АЕС не розробив вказівки щодо дій персоналу при запроектних (гіпотетичних) аваріях, зокрема, введення в дію плану захисту населення, і, за необхідності, його евакуації. Про які ж пріоритети і самостійність операторів можна говорити?

— Що ж треба робити?

— Не треба реконструювати енергоблоки з реакторами РБМК, як того хоче Мінатоменергопром СРСР. Саме цього висновку дійшов Атомнагляд, оскільки, враховуючи те, про що ми говорили, вважає реконструкцію недоцільною. Приведення чорнобильських реакторів у відповідність з правилами й нормами безпеки просто принципово неможливе. Не випадково усунення найсуттєвіших недоліків реакторів РБМК програмою реконструкції навіть не передбачається.

З цього приводу Південно-Західний округ Атомнагляду СРСР подав рекомендації українському урядові, центральне керівництво Держпроматомнагляду СРСР надіслало пропозиції союзному. Відомо, що Верховна Рада республіки прийняла рішення про почергове зупинення реакторів ЧАЕС до 1995 року і зняття їх з експлуатації. Таке ж рішення прийняла Комісія Ради Міністрів СРСР.

Розмову вів Олексій БРЕУС, спеціальний кореспондент «Голосу України».

ВІДКРИТИЙ ЛИС

Голові Комісії Верховної Ради Укра
Чорнобильської катастрофи В. ЯВОР
Міністру у справах захисту насел
наслідків аварії на Чорнобильській
Г. ГОТОВЧИЦЮ

ЗЕМЛЯ НЕ ПРОСТ

Шостий післяаварійний рік, як і попередні
очікувально-заспокійливе русло. Черговим т
ном відгриміла п'ята річниця чорнобильськ
люди як були, так і залишилися наодин
страждання, непевності і чекання, часо
щогодинно жителів районів, що межують з
зоною, особливо місць гарантованого відсе
питання: «Що буде з нами далі, яка доля ч
та онуків?».

Рік тому автор запропонував керівництву
створити в межах об'єднання великомасшта
підприємство, головною «продукцією» яко
наукові розробки й випробування практични
нення забруднених земель до життя. Розріз
здатні розв'язати пов'язані з цим проблеми
мають це на меті. Часто-густо вони обмежу
спостереженням».

Хоч і не відразу, але керівництво НВО «П
ло-таки увагу на цю пропозицію. Були роз
жені головні документи щодо цієї справи
мічне обгрунтування, програма створення к
периментального підприємства, яке назвали
її виконання, основні напрями діяльності т
нове підприємство. Його створення пі
обласні інстанції, визнали за доцільне
торії радіоекології Всесоюзного наукового
ної медицини АМН СРСР. Тобто на паперах
А деякі організації навіть висловили намір
го співробітництва з підприємством «Промін

Усе це було наприкінці минулого року —
вих звітів та планування і обгрунтування
наступний рік...

На створення у 1991 році комплексно
«Промінь» НВО «Прип'ять» з фондів ліквіда
рії отримала п'ять мільйонів карбованців.
лютому цього року, генеральний директор
дов видав наказ, за яким замість підприємст
рено лише експериментальне господарство
радіології і рекультивації науково-технічн
Наказ «Про організацію робіт за програмо
совано. Знову робиться спроба невеличким
в'язувати великомасштабні проблеми повер
життя. Це в кращому разі. В гіршому — аж
лю дбає відомче керівництво...

Тому вважаю, що «реанімацією» землі ма
малесенькі підрозділи відомства, яке й зр
а наша українська наука. Її рекомендації й
врятування забруднених радіацією сільського
риторій повинні втілюватися республіканськ
його структурами, і ніким іншим.

Інакше всі наміри й надалі виконуват
нансового «штовхача» і залишатимуться на
жива істота, і вона нам цього не простить.

В
агроном, працівник НТЦ НВО

Мар'янівка
Поліського району
Київської області.

РІДНА СТОРОНА

СПОГАДИ КОЛИШНЬОГО НАЧАЛЬНИКА КАРНОГО РОЗШУКУ ЧОРНОБИЛЯ М. ПИЛИПЕНКА

Тридцять років цей чоловік служив у органах МВС, десять з яких — у рідному Чорнобилі. Нині, після виходу на пенсію у листопаді 1986 року, Михайло Петрович працює інженером у відділі охорони навколишнього середовища Іванківського райвиконкому на Київщині. Що ж спонукало мене зустрітися з цією людиною? Насамперед те, що від самоселів і колишніх жителів Чорнобиля я чув багато хорошого про нього. Крім цього, журналісту завжди є про що поговорити з людиною, у якої за плечима найтяжчі, найжаркіші дні в епіцентрі чорнобильської катастрофи.

— Нині в Чорнобильській зоні багато хто говорить, що буде відновлено Чорнобильський район. Що ви можете сказати з цього приводу, Михайле Петровичу?

— До мене також починають доходити чутки, що в Київському облвиконкомі схаменулися: навіщо ми ліквідували Чорнобильський район? Кажуть, це було великою і непробачною помилкою.

А хіба це не було ясно, коли ліквідовувався у 1988 році район, коли люди плакали і просили не робити цього? Того дня до Іванківського райкому приїхали представники ЦК українських комуністів, облвиконкому, прибуло й колишнє керівництво Чорнобильського району. І ці збори, уявляєте собі, назвали «заходом по ліквідації району». Більш лицемірної назви важко й придумати. Доводили, що залишати Чорнобильський район «економічно недоцільно», дуже вже забагато на вісім сіл, які не ввійшли в 30-кілометрову зону, мати свою Радянську владу й виконавчі органи.

— А які, на вашу думку, справжні причини того, що колишнє керівництво району навіть не спробувало побороротися за його збереження?

— Справа в тому, що наші районні керівники були евакуйовані не в старезні, нікому не потрібні хибари, не в клуби, де для евакуйованих було зроблено щось на зразок казарм. Ні! Вони не жили по 3—4 сім'ї в одному будинку. Наші районні керівники відразу ж одержали впорядковані помешкання в Броварах та Ірпені. Район ще не був ліквідований, вони ще числилися на своїх попередніх постах, одержували зарплату і водночас гарячково влаштовувалися на нових місцях: вставляли шибки на балконах, будували гаражі й дачі, купували меблі. В цьому їм не було ані найменшої відмови, тільки виконуй волю тих, хто стоїть вище за тебе і від кого залежить твоя майбутня кар'єра. І тому до Іванкова вони їхали не радитися, не обговорювати проблему, а тільки ліквідовувати район — іншої альтернативи їм не дозволили.

Це сталося 16 листопада 1988 року, якраз у день 35-ї річниці визволення Чорнобильського району від фашистів. Приїхали ветерани з усього Радянського Союзу, хто визволяв Полісся, відвідали Чорнобиль, сфотографувалися, зварили кашу, згадали, з якою люттю ворог чіплявся за кожний клаптик цієї землі, як без бою не залишав жодний хутірець, жодне село. А ввечері ми прочитали у «Київській правді», що район ліквідовано. Це було наче грім серед ясного неба.

— Я чув, що до вас приходить багато людей, просять поради й допомоги...

— Так, ідуть люди. Хто за довідкою, хто просить працевлаштувати на рідній землі, щоб бути ближче до полишеного будинку, цікавляться майбутнім Чорнобиля, розпитують про Зону, просять захистити їхні права. Знаєте, відсотків дев'яносто людей, що звертаються до мене, розповідають страшні речі: в місцях, куди вони були евакуйовані, їх ображають, ріжуть і палять двері, пишуть усілякі непристойні та ганебні слова: «Душмани, забирайтеся геть. Ви забрали наші квартири. Ви жерете наші продукти, одягаєте наш одяг...».

Я чудов
лів, адже ц
валися у с
лях від лю
кричущої
від приниж
ня.

— Михай
вайте-но бу
і ваш брат
свою час
цієї категор

— На ж
Наприклад,
кампанія р
Коли я діз
падок, у м
встало, не
ця, навіть

Я тоді
райвиконко
пою праців
го райвико
побоюся с
злочину. Н
побачивши
відразу вс
нили вакха
ни розпові
Роз'їздже
були рапт

…о»
…не

…атомнагляду
…стежень Чор-
…томної стан-
…к начальника
…О. Кордюк.
…й і контролю
…татім.
…еактором та
…анням не все
…абуть, накла-
…, щодо «на-
…тивного пер-
…едоліки мають
…високою ква-
…технологічною
…рсоналу, тоб-
…ступрою експ-
…безпеки. На
…ністю онов-
…не має досві-
…навичок для
…тації енерго-
…их режимах
…е підтверджу-
…порушень у
…аченість май-
…С і падіння
…на АЕС в
…вився неспри-
…огічний клі-
…т з безпекою
…е Григорови-
…АЕС Уманець
…підкреслював,
… змінилася
…ність експлу-
…усе — безпе-
… стає не-
…незрозумілою,
…боюючись яки-
…ань за неви-
…енерговироб-
…ь-якого погод-
…цтвом може
…р.
…не такі вже
… сталися в
…ності експлу-
…, пріоритет
…ний йдеться,
…ний адмініс-
…операторові
… у аварій-
…Адже на АЕС
…застаріла й
…руктура уп-
…толанковість,
…оначальності,
…лу функцій і
…ь її характер-

— Але змінилася психологія оператора. Він добре затямив, що коли щось скоїться, то в умовах отієї застарілої адміністративної структури він буде «крайнім». Тож сьогодні він навряд чи буде діяти всупереч інструкціям, особливо в аварійних ситуаціях.

— Справа в тому, що інструкції, експлуатаційна документація самі по собі мають великі недоліки. Незважаючи на тиск Атомнагляду, Головний конструктор досі не представив технічне обгрунтування безпеки реактора і всієї АЕС. Вимагає докорінної переробки головний експлуатаційний документ — «Технологічний регламент експлуатації енергоблоків». Навіть у новому, недавно запропонованому Головним конструктором варіанті цього документа не зазначені у належному обсязі межі й умови безпечної роботи, не вказані дії персоналу при порушенні цих меж і умов. Генпроектувальник АЕС не розробив вказівки щодо дій персоналу при запроектних (гіпотетичних) аваріях, зокрема, введення в дію плану захисту населення, і, за необхідності, його евакуації. Про які ж пріоритети і самостійність операторів можна говорити?

— Що ж треба робити?

— Не треба реконструювати енергоблоки з реакторами РБМК, як того хоче Мінатоменергопром СРСР. Саме цього висновку дійшов Атомнагляд, оскільки, враховуючи те, про що ми говорили, вважає реконструкцію недоцільною. Приведення чорнобильських реакторів у відповідність з правилами й нормами безпеки просто принципово неможливе. Не випадково усунення найсуттєвіших недоліків реакторів РБМК програмою реконструкції навіть не передбачається.

З цього приводу Південно-Західний округ Атомнагляду СРСР подав рекомендації українському урядові, центральне керівництво Держпроматомнагляду СРСР надіслало пропозиції союзному. Відомо, що Верховна Рада республіки прийняла рішення про почергове зупинення реакторів ЧАЕС до 1995 року і зняття їх з експлуатації. Таке ж рішення прийняла Комісія Ради Міністрів СРСР.

Розмову вів Олексій БРЕУС, спеціальний кореспондент «Голосу України».

ВІДКРИТИЙ ЛИСТ

Голові Комісії Верховної Ради України з питань Чорнобильської катастрофи В. ЯВОРІВСЬКОМУ, Міністру у справах захисту населення від наслідків аварії на Чорнобильській АЕС УРСР Г. ГОТОВЧИЦЮ

ЗЕМЛЯ НЕ ПРОСТИТЬ

Шостий післяаварійний рік, як і попередні, увійшов у своє очікувально-заспокійливе русло. Черговим телерадіомарафоном відгриміла п'ята річниця чорнобильської катастрофи, а люди як були, так і залишилися наодин[illegible] з чорним[illegible]нями страждання, непевності і чекання, часо[illegible]рного. [illegible]нно, щогодинно жителів районів, що межують [illegible] 30-кіломе[illegible]ровою зоною, особливо місць гарантованого відселення, бентежать питання: «Що буде з нами далі, яка доля чекає наших дітей та онуків?».

Рік тому автор запропонував керівництву НВО «Прип'ять» створити в межах об'єднання великомасштабне виробниче підприємство, головною «продукцією» якого мали б стати наукові розробки й випробування практичних методів повернення забруднених земель до життя. Розрізнені досліди не здатні розв'язати пов'язані з цим проблеми, та й не завжди мають це на меті. Часто-густо вони обмежуються «науковим спостереженням».

Хоч і не відразу, але керівництво НВО «Прип'ять» звернуло-таки увагу на цю пропозицію. Були розроблені й узгоджені головні документи щодо цієї справи — техніко-економічне обгрунтування, програма створення комплексного експериментального підприємства, яке назвали «Промінь», план її виконання, основні напрями діяльності та положення про нове підприємство. Його створення пі[illegible]мали й г[illegible]дили обласні інстанції, визнали за доцільне [illegible]робітники [illegible]бораторії радіоекології Всесоюзного наукового центру радіаційної медицини АМН СРСР. Тобто на паперах було все гаразд. А деякі організації навіть висловили намір щодо майбутнього співробітництва з підприємством «Промінь».

Усе це було наприкінці минулого року — під час фінансових звітів та планування і обгрунтування [illegible]чсових [illegible]б на наступний рік...

На створення у 1991 році комплексного підприємства «Промінь» НВО «Прип'ять» з фондів ліквідації наслідків аварії отримала п'ять мільйонів карбованців. Та незабаром, у лютому цього року, генеральний директор об'єднання М. Сєдов видав наказ, за яким замість підприємства має бути створено лише експериментальне господарство у складі відділу радіології і рекультивації науково-технічного центру НВО. Наказ «Про організацію робіт за програмою «Промінь» скасовано. Знову робиться спроба невеличким підрозділом розв'язувати великомасштабні проблеми повернення земель до життя. Це в кращому разі. В гіршому — аж ніяк не про землю дбає відомче керівництво...

Тому вважаю, що «реанімацією» землі мають займатися не малесенькі підрозділи відомства, яке й зробило її калікою, а наша українська наука. Її рекомендації й розробки щодо врятування забруднених радіацією сільськогосподарських територій повинні втілюватися республіканським урядом чи то його структурами, і ніким іншим.

Інакше всі наміри й надалі виконуват[illegible]ть лише ро[illegible] фінансового «штовхача» і залишатимуться на папері. Земля — жива істота, і вона нам цього не простить.

Василь ХИЛЯ, агроном, працівник НТЦ НВО «Прип'ять».

Мар'янівка
Поліського району
Київської області.

ВРЯТУЙМ… ЇХНІ ДУ…

Літні канікули у школярів завершуються. Як було організовано відпочинок маленьких «чорнобильців» — усіх, хто постраждав від атомної катастрофи! Про це і йдеться у розмові з головою Дитячого фонду Союзу «Чорнобиль» СРСР В. Колесниковою.

— Валентино Прокопівно, за той невеликий строк, що працює Дитячий фонд Союзу «Чорнобиль», уже окреслилося, очевидно, коло його турбот. Розкажіть, за якими напрямами фонд діє сьогодні?

— Передусім хочу пояснити: Дитячий фонд Союзу «Чорнобиль» СРСР об'єднує дітей, що постраждали від катастрофи і живуть не тільки на Україні, а й у всіх інших республіках. Зокрема, й тих, що проголосили свою незалежність. Кількість дітей величезна — більш як мільйон. Союз «Чорнобиль» — громадська організація, і ми просто не в змозі взяти на себе всі функції держави щодо подання допомоги потерпілим від катастрофи дітям. Ми намагаємося хоч якоюсь мірою сприяти виконанню тих положень законів України, Білорусії і Росії про соціальний захист громадян, які постраждали від чорнобильської катастрофи, що присвячені саме дітям.

Сьогодні роботу Дитячого фонду можна умовно поділити на три напрями: подання медичної допомоги, організація гуманітарної допомоги та оздоровлення дітей, які зазнають радіаційного впливу.

Нині у нашому банку даних — майже сто дітей, хворих на лейкоз, тих, яким потрібна невідкладна допомога. Ті методи, що ними ми намагалися допомогти їм досі, не виправдали себе. А щоб лікувати за кордоном, потрібні, як знаєте, величезні кошти — по 60—80 тисяч доларів на кожну дитину. Вихід один: треба створювати в республіці свій сучасний лікувальний центр.

— Справді, на ті шість-вісім мільйонів доларів, які потрібно витратити сьогодні на лікування ста дітей, можна спорудити спеціалізований заклад для лікування хвороб крові, враховуючи, що прогнози спеціалістів з медичних аспектів чорнобильської катастрофи невтішні: зростання захворювань крові, в тому числі лейкозів, очікується за наростаючою найближчими роками. Але і вже хворих на лейкоз треба лікувати сьогодні, а не завтра — завтра може бути пізно...

— Так, звичайно. Тому спільно з Баварським Червоним Хрестом, президентом Союзу «Чорнобиль» В. Шовкошитним і державними органами охорони здоров'я і Червоним Хрестом СРСР була розроблена ціла програма подання екстреної допомоги таким дітям. І не тільки дітям, а й дорослим.

Відповідно до цієї програми в клініки Києва і Мінська вже починають надходити медобладнання і препарати, одноразові шприци... Гадаю, якщо програма буде виконана успішно, а для цього є всі передумови, ми відразу відчуємо полегшення.

У найневідкладніших випадках ми прямо звертаємося до керівників громадських чорнобильських рухів за кордоном. Наприклад, до Союзу

«Чорнобиль» …
симо домовит…
там лікуванн…
ти це аж ні…
здається: неск…
переговори, …
зараз ми до…
п'ятьох хвори…
тей прийняли…
в клініках Д…
довжуємо шу…
які оплатили …
ших малят.

— Назвіть …
імена дітей, я…
нобиль» уже …
ти.

— Допомог…
Наприклад, Ж…
неї захворюв…
на була евак…
п'яті. Торік …
перебувала н…
Франції, і во…
жуть лікар…
ефект. Набага…
ла себе почу…
Дубович з П…
маю сказати …
хідні лікарі в…
сля лікування…
ні жити на за…
торії, бо втра…
до радіаційн…
тут бути?.. А…
може зробит…
їль: просто за…
нених терито…
ської націона…
ричну батькі…
лікування зал…
своїй країні, …
радянського …
надаючи їхні…
згодом переїх…
постійне про…

На вахту.

Фото Олександра …

…НА

…о району. І ці
…собі, назвали
…відації райо-
…емірної назви
…мати. Доводи-
…ти Чорнобиль-
…кономічно не-
…е вже забага-
…які не ввійш-
…трову зону,
…нську владу
…гани.

…вашу думку,
…ни того, що
…нцтво району
…обувало побо-
…збереження?

…тому, що на-
…івники були
…в старезні, ні-
…і хибари, не в
… евакуйованих
…щось на зра-
… Вони не жи-
…ні в одному
…районні керів-

ники відразу ж одержали впорядковані помешкання в Броварах та Ірпені. Район ще не був ліквідований, вони ще числилися на своїх попередніх постах, одержували зарплату і водночас гарячково влаштовувалися на нових місцях: вставляли шибки на балконах, будували гаражі й дачі, купували меблі. В цьому їм не було ані найменшої відмови, тільки виконуй волю тих, хто стоїть вище за тебе і від кого залежить твоя майбутня кар'єра. І тому до Іванкова вони їхали не радитися, не обговорювати проблему, а тільки ліквідовувати район — іншої альтернативи їм не дозволили.

Це сталося 16 листопада 1988 року, якраз у день 35-ї річниці визволення Чорнобильського району від фашистів. Приїхали ветерани з усього Радянського Союзу, хто визволяв Полісся, відвідали Чорнобиль, сфотографувалися, зварили кашу, згадали, з якою люттю ворог чіплявся за кожний клаптик цієї землі, як без бою не залишав жодний хутірець, жодне село. А ввечері ми прочитали у «Київській правді», що район ліквідовано. Це було наче грім серед ясного неба.

— Я чув, що до вас приходить багато людей, просять поради й допомоги...

— Так, ідуть люди. Хто за довідкою, хто просить працевлаштувати на рідній землі, щоб бути ближче до полишеного будинку, цікавляться майбутнім Чорнобиля, розпитують про Зону, просять захистити їхні права. Знаєте, відсотків дев'яносто людей, що звертаються до мене, розповідають страшні речі: в місцях, куди вони були евакуйовані, їх ображають, ріжуть і палять двері, пишуть усілякі непристойні та ганебні слова: «Душмани, забирайтеся геть. Ви забрали наші квартири. Ви жерете наші продукти, одягаєте наш одяг...».

Я чудово розумію самоселів, адже це ті люди, які сховалися у своїх колишніх оселях від людської черствості, кричущої несправедливості, від приниження й скривдження.

— Михайле Петровичу, давайте-но будемо відвертими: і ваш брат міліціонер вніс свою частку в приниження цієї категорії людей.

— На жаль, це правда. Наприклад, ота горезвісна кампанія розгону самоселів. Коли я дізнався про цей випадок, у мене волосся дибом встало, не знаходив собі місця, навіть заплакав...

Я тоді вже працював у райвиконкомі, і разом з групою працівників Іванківського райвиконкому виїздив, не побоюся сказати, на місце злочину. Нас зустріли люди, побачивши яких, можна було відразу встановити: тут чинили вакханалію. Ось що вони розповіли. Села Стечанка, Роз'їздже і Замоклі Глинки були раптово оточені великою кількістю міліціонерів. Вони вдиралися в хати по 5—6 чоловік, хапали пригомшених людей, кидали, наче мішки, в автобуси і в кузови автомобілів. Хто чинив опір, того били з особливою жорстокістю гумовими кийками і ногами. Одного старого діда стягли за ноги з печі, де він, хворий, грів кістки, потягли до машини, розгойдали і вкинули у кузов. Бачачи все, що коїться, самосели, до яких ще не дійшла черга екзекуції, кинулись рятуватися в школу, де в той час розташувався полк, що прибув з Прибалтики. За дідами й бабусями гналися міліціонери і нещадно били по голові, по плечах — куди влучить палиця... Солдати, бачачи таку картину, пропустили людей, а самі стали на ворота і попередили міліцію: якщо хтось наважиться ввійти в школу, тому добряче перепаде. Тут же повідомили й начальству — якщо воно не зупинить знавіснілих міліціонерів, то солдати й офіцери будуть захищати мирне населення від міліції своїми силами. Може пролитися кров...

— Якщо ми вже порушили таку неприємну тему, то поговоримо й про інші незвичайні епізоди діяльності міліції в 30-кілометровій зоні. Як розповідають, після аварії в Зоні почалися крадіжки і навіть мародерства. Ви з 15 червня 1986 року були начальником КПП «Дитятки», а тому, напевно, добре знаєте, як і що вивозилося із Зони.

— Після аварії, коли в Зоні працювала чорнобильська і прип'ятська міліція, всі ми душу віддавали, щоб зберегти народне добро. А коли місцеву міліцію вивели і передали наші повноваження міліції з інших регіонів Союзу, крадіжки і мародерство різко зросли. Особливо після того, як у Зону пригнали так званих «партизанів».

— А чим …
час патрульн…

— Також …
той самий: ра…
кові й ванта…
леса, навіть …
возили. Я не…
займалися ге…
ло багато спр…
ліціонерів, а…
було чимало.

— І на за…
запитання: …
правопорядку…
нювала чорно…
ція, то право…
б менше?

— Незрівн…
те, це ж на…
Хоч і кинуті…
але то ж на…
луки, Прип'я…
нас серце роз…
дізнаємось, …
чиняться теп…

Віталій …

ГОЛОС України

…з питань
…СЬКОМУ,
…ня від
…С УРСР

…ТЬ

…йшов у своє
…радіомарафо-
…катастрофи, а
…ими…нями
…о. …нно,
…кілометровою
…я, бентежать
…наших дітей

…«Прип'ять»
…виробниче
…али б стати
…тодів повер-
…досліди не
…й не завжди
…я «науковим

…ять» зверну-
…ені й узгод-
…хніко-еконо-
…ексного екс-
…омінь», план
…ложення про
…й г… дили
…ники лабора-
…тру радіацій-
…о все гаразд.
…о майбутньо-

…час фінансо-
…их… …б на

…підприємства
…аслідків ава-
…езабаром, у
…ання М. Се-
…є бути ство-
…кладі відділу
…центру НВО.
…омінь» ска-
…оділом роз-
…земель до
…не про зем-

…айматися не
…її калікою,
…обки щодо
…арських те-
…одом чи то

…е ро… фі-
…ї. Земля —

…ь ХИЛЯ,
…рип'ять».

ВРЯТУЙМО ЇХНІ ДУШІ

Літні канікули у школярів завершуються. Як було організовано відпочинок маленьких «чорнобильців» — усіх, хто постраждав від атомної катастрофи! Про це і йдеться у розмові з головою Дитячого фонду Союзу «Чорнобиль» СРСР В. Колесниковою.

— Валентино Прокопівно, за той невеликий строк, що працює Дитячий фонд Союзу «Чорнобиль», уже окреслилося, очевидно, коло його турбот. Розкажіть, за якими напрямами фонд діє сьогодні?

— Передусім хочу пояснити: Дитячий фонд Союзу «Чорнобиль» СРСР об'єднує дітей, що постраждали від катастрофи і живуть не тільки на Україні, а й у всіх інших республіках. Зокрема, й тих, що проголосили свою незалежність. Кількість дітей величезна — більш як мільйон. Союз «Чорнобиль» — громадська організація, і ми просто не в змозі взяти на себе всі функції держави щодо подання допомоги потерпілим від катастрофи дітям. Ми намагаємося хоч якоюсь мірою сприяти виконанню тих положень законів України, Білорусії і Росії про соціальний захист громадян, які постраждали від чорнобильської катастрофи, що присвячені саме дітям.

Сьогодні роботу Дитячого фонду можна умовно поділити на три напрями: подання медичної допомоги, організація гуманітарної допомоги та оздоровлення дітей, які зазнають радіаційного впливу.

Нині у нашому банку даних — майже сто дітей, хворих на лейкоз, тих, яким потрібна невідкладна допомога. Ті методи, що ними ми намагалися допомогти їм досі, не виправдали себе. А щоб лікувати за кордоном, потрібні, ви знаєте, величезні кошти — по 60—80 тисяч доларів на кожну дитину. Вихід один: треба створювати в республіці свій сучасний лікувальний центр.

— Справді, на ті шість-вісім мільйонів доларів, які потрібно витратити сьогодні на лікування ста дітей, можна спорудити спеціалізований заклад для лікування хвороб крові, враховуючи, що прогнози спеціалістів з медичних аспектів чорнобильської катастрофи невтішні: зростання захворювань крові, в тому числі лейкозів, очікується за наростаючою найближчими роками. Але і вже хворих на лейкоз треба лікувати сьогодні, а не завтра — завтра може бути пізно...

— Так, звичайно. Тому спільно з Баварським Червоним Хрестом, президентом Союзу «Чорнобиль» В. Шовкошитним і державними органами охорони здоров'я і Червоним Хрестом СРСР була розроблена ціла програма подання екстреної допомоги таким дітям. І не тільки дітям, а й дорослим.

Відповідно до цієї програми в клініки Києва і Мінська вже починають надходити медобладнання і препарати, одноразові шприци... Гадаю, якщо програма буде виконана успішно, а для цього є всі передумови, ми відразу відчуємо полегшення.

У найневідкладніших випадках ми прямо звертаємося до керівників громадських чорнобильських рухів за кордоном. Наприклад, до Союзу «Чорнобиль» у Франції. Просимо домовитися і оплатити там лікування дітей. Зробити це аж ніяк не легко, як здається: нескінченні дзвінки, переговори, прохання... От зараз ми домовилися, щоб п'ятьох хворих на лейкоз дітей прийняли на лікування в клініках Дрездена. І продовжуємо шукати спонсорів, які оплатили б лікування інших малят.

— Назвіть, будь ласка, імена дітей, яким Союз «Чорнобиль» уже зумів допомогти.

— Допомогли багато кому. Наприклад, Жені Дудник. У неї захворювання крові, вона була евакуйована з Прип'яті. Торік тривалий час перебувала на лікуванні у Франції, і воно дало, як кажуть лікарі, позитивний ефект. Набагато краще почала себе почувати й Оксана Дубович з Поліського. Але маю сказати ось про що: західні лікарі вважають, що після лікування діти не повинні жити на забрудненій території, бо втрачають імунітет до радіаційного впливу. Як тут бути?.. Адже Франція не може зробити так, як Ізраїль: просто забрати із забруднених територій дітей єврейської національності на «історичну батьківщину» і після лікування залишити їх жити в своїй країні, не позбавляючи радянського громадянства і надаючи їхнім батькам право згодом переїхати до дітей на постійне проживання. Отже, треба нам самим переселяти такі сім'ї у «чисті» місця на Україні, в Росії і Білорусії, навіть якщо ті населені пункти, де вони живуть, не належать до зони гарантованого переселення. Та й «гарантованого» — коли?.. Відомо, якими темпами виконується ця програма...

— Не хочу, Валентино Прокопівно, ятрити рани, але, напевне, не всіх дітей при всьому бажанні і прагненні вдається поставити на ноги, адже лейкоз — хвороба страшна...

— І не тільки лейкоз. Нещодавно померла Оксана Ющенко. Вона була евакуйована з 30-кілометрової зони. У неї утворилася саркома верхньої щелепи. Півроку ми намагалися допомогти, переправляли гостродефіцитні ліки, та, на превеликий жаль...

— Розкажіть, як виконується програма оздоровлення?

— Цього року чорнобильських дітей прийняв піонерський табір санаторного типу в селі Шкло Яворівського району Львівської області. Там уже відпочили і пройшли лікування 120 дітлахів. Направляємо групи дітей у піонерські табори «Юрмала» та «Орлятко». Спеціалізований табір для підлітків віком від 14 до 18 років відкрився у курортній зоні під Ворзелем. На його базі проводитиметься відбір до дворічної школи-пансіонату, де юнаки і дівчата посилено вивчатимуть іноземні мови, основи економіки, а після закінчення одержать дипломи перекладачів. Улітку цього року майже дві з половиною тисячі дітей відпочинуть за кордоном, в основному у Франції і Німеччині. Наприклад, до Франції вже вирушили 150 чоловік з Білорусії, 130 — з Росії, 20 — з Молдови, є група з Прибалтики. Діти з України їдуть здебільшого до Німеччини.

— Валентино Прокопівно, а які принципи відбору дітей у зарубіжні групи? Напевно, і для вас не секрет, що нерідко можна почути розмови, мовляв, «за кордон» їдуть лише «блатні» та «по знайомству».

— Відразу хочу пояснити: коли ми одержуємо запрошення з-за кордону, в них уже визначається вік дітей: або з 8 до 12, або з 10 до 14 років. Тобто, нам з самого початку ставлять умови, з якими ми не можемо не погоджуватись. Інша умова: в групах оздоровлення не повинно бути дітей тяжко хворих. Тому всі виписки з історій хвороб уважно вивчає наш лікар, і тому ми не можемо направляти таких дітей у загальних групах. От звідки й образи та різні чутки. Треба розуміти, що наші зарубіжні партнери, запрошуючи чорнобильських дітей на оздоровчий відпочинок, хочуть мати гарантію, що їм не доведеться займатись їх госпіталізацією і дуже складним лікуванням. Бо, по-перше, це для них обтяжливо і в організаційному, і у фінансовому плані, а, по-друге, додаткова відповідальність.

На жаль, не всі батьки це розуміють, вважаючи, що там, на Заході, нам чимось зобов'язані. Допомогу треба приймати таку, яку пропонують, а вимагати більше — це, принаймні, некоректно.

Усі групи формуються на місцях, по регіонах. Наші вимоги такі: насамперед до груп включаються діти, у яких померли батьки, потім діти, у яких батьки страждають гострою променевою хворобою, далі — діти з багатодітних сімей. І тільки коли ці категорії вичерпано, на місцях можуть включати на свій розсуд інших дітей з чорнобильських сімей.

Інтерв'ю взяв Віктор ДЕМЕНЄВ.

На вахту. Фото Олександра КЛИМЕНКА.

…умію самосе-
…люди, які схо-
…олишніх осе-
…ї черствості,
…раведливості,
…й скривджен-

**…етровичу, да-
… відвертими:
…ціонер вніс
… приниження
…одей.**

…це правда.
… горезвісна
…у самоселів.
… про цей ви-
…олосся дибом
…див собі міс-
…кав...
…рацював у
…разом з гру-
… Іванківсько-
… виїздив, не
…, на місце
…стріли люди,
… можна було
…ти: тут чи-
… Ось що во-
…а Стечанка,
…оклі Глинки
…очені вели-

кою кількістю міліціонерів. Вони вдиралися в хати по 5—6 чоловік, хапали приголомшених людей, кидали, наче мішки, в автобуси і в кузови автомобілів. Хто чинив опір, того били з особливою жорстокістю гумовими кийками і ногами. Одного старого діда стягли за ноги з печі, де він, хворий, грів кістки, потягли до машини, розгойдали і вкинули у кузов. Бачачи все, що коїться, самосели, до яких ще не дійшла черга екзекуції, кинулись рятуватися в школу, де в той час розташувався полк, що прибув з Прибалтики. За дідами й бабусями гналися міліціонери і нещадно били по голові, по плечах — куди влучить палиця... Солдати, бачачи таку картину, пропустили людей, а самі стали на ворота і попередили міліцію: якщо хтось наважиться ввійти в школу, тому добряче перепаде. Тут же повідомили й начальству — якщо воно не зупинить знавіснілих міліціонерів, то солдати й офіцери будуть захищати мирне населення від міліції своїми силами. Може пролитися кров...

— Якщо ми вже порушили таку неприємну тему, то поговоримо й про інші незвичайні епізоди діяльності міліції в 30-кілометровій зоні. Як розповідають, після аварії в Зоні почалися крадіжки і навіть мародерства. Ви з 15 червня 1986 року були начальником КПП «Дитятки», а тому, напевно, добре знаєте, як і що вивозилося із Зони.

— Після аварії, коли в Зоні працювала чорнобильська і прип'ятська міліція, всі ми душу віддавали, щоб зберегти народне добро. А коли місцеву міліцію вивели і передали наші повноваження міліції з інших регіонів Союзу, крадіжки і мародерство різко зросли. Особливо після того, як у Зону пригнали так званих «партизанів».

— А чим займалася в цей час патрульна міліція?

— Також крала. Набір той самий: радіотехніка, легкові й вантажні машини, колеса, навіть цілі агрегати вивозили. Я не скажу, що цим займалися геть усі, адже було багато справді чесних міліціонерів, але й негідників було чимало.

— І на закінчення таке запитання: якби охорону правопорядку в Зоні здійснювала чорнобильська міліція, то правопорушень було б менше?

— Незрівнянно. Розумієте, це ж наші рідні місця. Хоч і кинуті, сплюндровані, але то ж наші хати, сади, луки, Прип'ять, Уж... Та у нас серце розривається, коли дізнаємось, які неподобства чиняться тепер у Зоні.

Розмову вів Віталій РОМАНОВ.

Резонанс

«ЗА МОЛДОВСЬКИМ МЕТОДОМ...»

У газеті за 2 травня (№ 85) у статті «Рекордсмен свинства» писалося про давнє суперництво між підприємствами Немирівського району, які прагнули вибороти першість у забрудненні річки, що тече через місто. Найбільше, либонь, поталанило спиртозаводу. Він виявив нечувану кмітливість-ініціативу: неподалік дендропарку-санаторію «Авангард» почав будувати свинарник на 300 голів. Громадськість вдарила на сполох. Сказали своє вагоме слово засоби масової інформації. І яка ж реакція?

Дирекція Немирівського спиртозаводу навіть образилася й почала затято переконувати всіх, що новозбудований свинарник навіть поліпшить екологічний стан навколишнього середовища і що ніяких неприємних запахів тут не буде, навпаки, стане, як у сосновому бору. Такій багатій фантазії мало хто йняв віри, і тоді адміністрація підприємства вирішила піти далі. Якось вона завітала до редакції немирівської газети «Прибузькі новини» (одна з перших, хто прокритикував спиртовиків) і запропонувала за власний кошт повезти журналістів у село Писарівку Калинівського району, де, виявляється, свиней вирощують по-новому, за спеціальним молдовським методом. У Писарівці спершу традиційно йшла мова про прибутки, потім головний зоотехнік господарства А. Плахотнюк зупинився на новій технології, яка дозволяє зовсім уникнути падежу поросят. Сприяють цьому три чинники: точний температурний режим, цілковита чистота і нормальна годівля. Далі — переконання в екологічній чистоті свиноферми. Сказаному, а тим паче побаченому журналісти повірили, хоча ніде поруч не запримітили санаторію чи інших місць для масового відпочинку громадян.

Після всього виникає якесь роздвоєне відчуття. Постає питання за питанням. Чому, скажімо, на перших порах будівництво свинарника було ледь не засекреченим об'єктом? Чому досі немає проекту забудови, хоча адміністрація переконує: «Зробимо за молдовською технологією».

На будівництві побував член Партії зелених, депутат обласної Ради народних депутатів Василь Романчук. Потім, виступаючи на обласній сесії, він сказав: «Надійшов тривожний сигнал з Немирівського району: біля санаторію «Авангард» будується свинокомплекс, можна сказати, в охоронній зоні, на відстані майже 500 метрів. Як можна таке робити? Сьогодні будуємо, а завтра, я впевнений, цей свинарник ліквідуємо. Лише зайві витрати коштів».

Переконливо сказано, тільки непереконливими чомусь здаються обіцянки й дії адміністрації спиртозаводу. І від того на душі в немирівчан неспокійно.

**Валерій ЛАЗАРЕНКО,
власний кореспондент
«Голосу України».**
Вінницька область.

ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ ФОРУМ ІНТЕЛІГЕНЦІЇ

На всіх історичних етапах інтелігенція України нарівні з робітниками, хліборобами, усім трудовим людом терпіла від поневолення, від бездержавності, від правової та економічної залежності. Сьогодні Україна стоїть перед вибором: бути їй незалежною чи залишитися знов безправною складовою частиною унітарної держави. Про це йшлося на засіданні Оргкомітету для підготовки всеукраїнського форуму інтелігенції, який планується провести 14—15 вересня цього року в Києві у Республіканському будинку кіно. Розглянуто організаційне питання: головою комітету обрано Олеся Гончара, заступниками — Івана Драча, Миколу Жулинського, Павла Мовчана, Петра Таланчука. Безпосередніми організаторами форуму будуть Спілка письменників України, Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка АН УРСР, Товариство української мови ім. Тараса Шевченка «Просвіта», Народний Рух України.

Олесь Гончар окреслив найважливіші проблемні теми до програми форуму, висловився за найширше залучення до участі в роботі форуму вчених різних профілів від Академії наук УРСР і представників від інтелігенції усіх національностей, які живуть на Україні. Народні депутати УРСР Іван Драч, Катерина Завадська, Ірина Калинець, Роман Лубківський, народний художник України Георгій Якутович, заступник голови ради колегій Руху Володимир Мулява, віце-президент Наукової асоціації України Мирослав Кратко, доктор філософських наук Мирослав Попович внесли конкретні пропозиції до програми форуму, складу його учасників та щодо організаційних засад його проведення.

Учасники засідання висловили тверде переконання, що народ України може і буде жити краще при єдиній і недмінній умові — повній державній незалежності України.

Оргкомітет звертається до вчителів і лікарів, інженерів і юристів, письменників і музикантів, студентів і викладачів вищої школи, журналістів і агрономів, учених, бібліотекарів і всіх культосвітніх працівників, художників і акторів, політичних і громадських діячів, до всіх, кому болять важкі проблеми культурного, наукового, інтелектуального і державного життя в Україні, зголоситися до участі в форумі інтелігенції України.

Просимо обласні творчі і наукові спілки, об'єднання, асоціації, товариства на демократичних засадах обрати повноважних представників від кожної області (орієнтовно по 20 чол.), а обласні відділення Товариства української мови ім. Тараса Шевченка «Просвіта» як одного з ініціаторів проведення форуму, взяти на себе організаційні клопоти щодо відрядження делегацій до Києва.

Оргкомітет запрошує організації, установи, промислові підприємства, окремих громадян взяти участь у фінансуванні проведення цього дуже важливого для долі України форуму, усіх, хто має можливості і виявить добру волю, переказувати кошти у фонд форуму на рахунок Товариства української мови ім. Тараса Шевченка «Просвіта» 1700303 у Київській міській дирекції Укрсоцбанку МФО 32201 «Форум».

ЗВЕРНЕННЯ ДО ІНТЕЛІГЕНЦІЇ УКРАЇНИ

Звертаємося до вас, дорогі колеги, в драматичний період національної історії. Перед Україною постає гамлетівський вибір: бути чи не бути їй незалежною державою, а отже — бути її народові творцем власної долі чи й далі лишатися в стані державного, економічного, екологічного й культурного занепаду.

У ці дні, коли культурне, науково-інтелектуальне, духовне життя в Україні охоплене глибокою кризою, коли над нашою республікою зависла загроза надовго заніміти в лещатах «оновленого Союзу» як унітарної держави, ми не можемо не сказати свого слова про сучасне і майбутнє України. Мовчати не маємо морального права. Кому, як не нам, творчій і науковій інтелігенції України, довелося пересвідчитися, що українська культура за сімдесят років XX століття, як і в століття минулих, не мала змоги роззизатися за власними внутрішніми законами, що інтелектуальні ресурси республіки цілеспрямовано нищились, що громадяни України, незалежно від їхньої національної приналежності, суспільного стану, світогляду не могли жити вільно, гідно, в умовах добробуту.

Чи є потреба сьогодні доводити очевидне: тільки незалежна демократична держава може забезпечити збереження і розвиток національних традицій, гарантувати свободу творчості та інтелектуальної діяльності, в особі органів влади та управління підтримати освіту, охорону здоров'я, науку і культуру. Наш голос, голос інтелігенції України, сподіваємося, почує весь народ, повинна почути нас і Верховна Рада Української РСР, яка 16 липня 1990 року прийняла Декларацію про державний суверенітет України і якій належить висловити своє, а отже — й народу нашого ставлення до проекту Союзного договору. Наш обов'язок застерегти громадян республіки, народних депутатів від ілюзії, що Україна в «оновленому Союзі» дійсно зможе бути самостійною у вирішенні як економічних питань, так і питань соціального, культурного і духовного розвитку української нації, що вона матиме реальну можливість гарантувати всім народам, які проживають на території республіки, право на вільне національно-культурне будівництво, динамічно інтегрувати кращі надбання науки, освіти, національної культури і культур інших народів України в світову систему обміну інтелектуальних і культурних цінностей, забезпечувати охорону і використання національних, культурних, історичних, науково-інтелектуальних цінностей і здобутків народу України та її традиційних культурних і наукових зв'язків з іншими країнами.

Ми переконані: тільки цілковита, гарантована і забезпечена державою повна свобода особистої ініціативи, свобода інтелектуальної, творчої діяльності здатна вивести культуру, науку, освіту на новий рівень взаємовідносин особи і держави.

Закликаємо вас, дорогі колеги, зібратися 14—15 вересня ц. р. в приміщенні Республіканського будинку кіно на форум інтелігенції України і висловити своє ставлення до проблем і перспектив розвитку української культури, науки і освіти, до засобів і шляхів відновлення державної незалежності України.

Від імені ініціативної групи по проведенню форуму інтелігенції України
Олесь ГОНЧАР, академік АН УРСР, народний депутат СРСР. Віктор БАР'ЯХТАР, академік АН УРСР, віце-президент АН УРСР, голова Українського фізичного товариства. Іван ДРАЧ, перший секретар Київської організації Спілки письменників України. Голова Народного руху України, народний депутат УРСР. Ігор ЮХНОВСЬКИЙ, академік АН УРСР, голова Народної ради у Верховній Раді УРСР. Михайло БЄЛІКОВ, перший секретар Спілки кінематографістів України, народний депутат СРСР. Петро ТАЛАНЧУК, ректор Київського політехнічного інституту, президент Української академії інженерних наук, народний депутат СРСР. Юрій МУШКЕТИК, голова ради Спілки письменників України. Микола ЖУЛИНСЬКИЙ, член-кореспондент АН УРСР, т. в. о. директора Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка АН УРСР. Павло МОВЧАН, голова Товариства української мови ім. Тараса Шевченка «Просвіта», народний депутат УРСР. Євген СТАНКОВИЧ, голова Спілки композиторів України, народний депутат СРСР. Георгій ЯКУТОВИЧ, народний художник України, дійсний член Академії мистецтв СРСР. Павло КИСЛИЙ, член-кореспондент АН УРСР, президент Української наукової асоціації. Іван ВАКАРЧУК, ректор Львівського державного університету ім. І. Я. Франка, народний депутат СРСР. Іван ДЗЮБА, президент Республіканської асоціації українознавців. Любомир ПИРІГ, президент Всеукраїнського лікарського товариства, народний депутат УРСР. Дмитро ПАВЛИЧКО, народний депутат СРСР та УРСР. Ірина КАЛИНЕЦЬ, народний депутат УРСР. Ярослав ЯЦКІВ, академік АН УРСР, голова Комітету науки і культури для зв'язків з українцями за кордоном при АН УРСР. Ада РОГОВЦЕВА, народна артистка СРСР. Анатолій МОКРЕНКО, народний артист СРСР. Юрій ІЛЛЄНКО, кінорежисер, народний артист УРСР. Віталій КАРПЕНКО, народний депутат УРСР. Володимир ПРЯДКА, голова Спілки майстрів народного мистецтва України. Мирослав ПОПОВИЧ, голова Українського філософського товариства.

Микола Олійник родом з села Бишова Бишівського району Київської області.

Закінчив Київський педінститут. Працював у редакціях районних, обласної та республіканських газет, журналу «Вітчизна».

Його перу належать романи «Жилюки», «Пролог», «Зерна», «Від світу цього», новели, книжка есе «Незрима нить».

Окремі твори перекладено на мови народів СРСР та зарубіжних країн.

Микола ОЛІЙНИК: «ДУМА СТАРОГО ЛЕЛЕКИ»

ТАК ЗВАНОМУ...

Всюди стогін в новітній неправій тюрмі,
Труп за трупом лягає на бруку.
Ти ж в запеклій, зшалілій од гасел юрбі
Тягнеш «за» ненатруджену руку.
Мов шолудивий приблудень із-під воріт,
Гарчиш і бризькаєш в люті слину.
Що для тебе дідизна, Вітчизна і рід?
Не второпаєш либонь до згину.
Замість рідної мови — суржиком чешеш,
Пісню змінив на дикунські роки,
Брешеш совісті власній, суспільству брешеш,
Без олжі ані крок, ані півкроку.
Не болить тобі біль солдатських удів,
Не печуть тебе сльози сирітські.
У пекельному спалаху й то не прозрів
В безпросвіті своїм сороміцькім.
Кредо холуйське «Якось так мне легчей»
Віднайшов для свого оправдання,
Не повернеш до лиха забрезклих очей,
Алкоголем заливши їх зрання.
Все для тебе гаразд, все і всюди о'кей,
Турбот чітко окреслене коло:
Футбол, сауна, телек, хокей,
Власне пузо, набите спроквола.
Що тобі рани серця і рани землі,
Ріки струєні, вбогії села?
Що тобі люди чорнобильські, злі,
Що з принуки лишають оселі?
Ти — рука, що лиш в себе жадібно гребе,
Маєш стійло, жувак маєш кінський.
Ото й все, що на світі цікавить тебе,—
Рідне сало та хліб український.

ДУМА СТАРОГО ЛЕЛЕКИ

Осінь. У серці і наяву.
Імлиться далека дорога.
Хто поможе? Кого позову,
Як в дорозі стане знемога?
Прокурликали десь журавлі.
Здаленіла лелеча зграя.
Як же любо було на тлі
Барвінково-бузкового краю!
Щовесни розквітали сади,
Соловейки стрічали ранок.
Сивовусі, як лунь, діди
Вигрівали старечі рани.
Мир і злагода у стороні.
Золотились врожайні ниви.
Чисте небо і зорі ясні,
І куйовджені вітром гриви
Коней баских на лузі вночі.
Зозулі поліття щедрили.
Благодатнії теплі дощі
Омивали втомлені крила.
Все було на цій добрій землі:
Гарні люди, гаразди гарні,
Поки якось в світанковій млі
Не збуяли сили бунтарні —
Атомні, ядерні, непрості.
Розметали наш тихий вирій.
Хоч тікай—всеодно, а хоч стій.
Страх і хаос настали в мирі.
Порозбрідався хрещений люд,
Ника світом в сумній безнадії.
Мов кинутий в пустелі верблюд
Шука поживні травини тії.
Що робити? Вже осінь в'яву,
Путь туманом покрилась дальня.
Никнуть сили, мов роси в траву.
Шурхіт листя. Покрик прощання.

ЧУМАКИ...

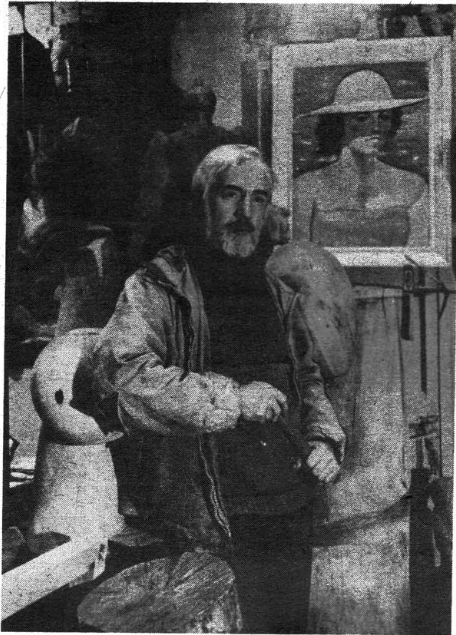
Жили колись на світі чумаки,
Возили сіль, тараню... Диваки!
Того не знали, що минуть віки
І з чумаків постануть мужики.
Оратимуть, роститимуть хліба,
Дітей плекатимуть. Та ба,
Хосен од того — лиш одна ганьба,
Бо житимуть — мов гола голитьба.
Ледаща пожиратимуть той хліб
(Пащиська мають, либонь, невподіб!),
Голодомором оптом і вроздріб
Душитимуть їх тисячами діб.
Погублять за нізащо їх синів.
Зоставлять без калин і ясенів
Прекрасну землю. Прот лють і гн...
Не скривлять лиця горе-мовчунів.
На пісню їх і слово окрадуть,
Чужинський суржик навзамін дадуть,
У відповідь колінцями падуть,
Осміяні, оббріхані підуть...
Були колись на світі чумаки.
Любили волю, славили шинки,
Аж поки загриміли в Соловки.
Чи не наука сущим на віки?

ХОРТИЦЬКИЙ ДУБ

Отак і ти, народе мій нещезний,
Стоїш незрушно. Величезний
Довкола розпростерся світ,
Мов пагіння крислатих віт.
Скажи: хто виплекав тебе отута?
Калини цвіт і вічно яра рута.
Небес пречистая суціль.
Огром родючих, щедрих піль.
Шугають вітровії над тобою,
Понад Дніпровою сагою,
Коріння крутять, нищать, рвуть.
Поставив хто тебе отут?
Чи од лихих чужинців як сторожу,
Що попередить лихо може?
Чи на одвічність нашу знак,
Що утвердив її козак?...
Як розпитати тебе, як?

ЦЯ НА ДИВО лірична й водночас якась бешкетна скульптура в галасливому скверику в центрі міста — катаєвські Петя і Гаврик сидять ще спина до спини, в хлопчачих роздумах-мріях, але вже наготові зірватися з місця й стрімголов бігти чи до моря, чи в степову далечінь,— добре відома всім одеситам.

Втім, не впевнений, що всі знають бодай прізвище автора скульптури, не кажучи вже про інші його твори. Адже Микола Степанов — а саме він створив її — входив у велике мистецтво поволі, не галасливо, якось аж занадто скромно. Починаючи низкою робіт з дерева, що з'являлися поспіль то десь на подвір'ї дитячого садка, то в закутку парку, органічно зливаючись з навколишнім середовищем, додаючи саме йому ту крихітку колориту, ...ої, виявляється, досі тут ...кувало. До Степанова не ...чащали із запрошеннями виставкоми, він і членом Спілки художників СРСР став дещо пізніше від своїх більш пробивних ровесників-колег.

Рано чи пізно справжнє мистецтво дорогу до людей знайде. Бо твориться не на догоду скороминущому смаку. Вистоюється роками й десятиріччями, мов те ні з чим не зрівнянне старе вино, яким славиться Причорномор'я. Створені самобутнім майстром багаточисельні образи в дереві й гіпсі, камені

ЗАЧАРОВАНИЙ РОКСОЛАНОЮ

ЗНАЙОМТЕСЯ: СКУЛЬПТОР-ОДЕСИТ МИКОЛА СТЕПАНОВ

й бронзі хоч і різняться за тематикою, стильовим забарвленням, та це не заступ головного, притаманного більшості робіт М. Степанова — їх внутрішньої одухотвореності, близькості до предковічних образів народної творчості. Саме оця риса, мабуть, і ставить поряд такі різні, на перший погляд, роботи, як: «Роксолана» і «Григорій Сковорода», «Та, що сидить у дереві» й «Дідова драбина», «Народження квітки» й «Дівчина зі свічкою», «Предок», «Інвалід» та ін.

Звідки витоки саме такого ...зно-поетичного мислення скульптора? Напевне, з самого образу Роксолани.

Миколу Степанова знаю давно — стільки, здається, скільки пам'ятаю самого себе. Народилися й виросли в одному селі — Роксолани, що на березі розлогого Дністровського лиману, разом ходили до школи: спочатку до місцевої семирічки, потім — десятирічки в райцентрі. Згадується тихе надлимання, де археологи ведуть нескінченні розкопки, прагнучи заглянути в далеке минуле перших степових поселень, і до яких Степанов так любив та й тепер полюбляє навідуватися. Саме воно, здається, й визначило назавжди його стиль, що не терпить поспішності й живиться не скороминущими пошестями, а справді глибинними джерелами.

Ключовим до всієї творчості М. Степанова є, як на мене, образ Роксолани. Не стільки отієї дівчини-полонянки з Рогатина, що стала дружиною турецького султана, скільки узагальнюючий фольклорний персонаж, який поєднав у собі риси, притаманні як представницям давніх сарматських племен, що кочували в північному Причорномор'ї два тисячоліття тому, так і сучасним сільським красуням — землячкам скульптора, що мешкають у селі з однойменною з образом назвою.

Серед робіт Миколи Степанова годі шукати таких, що привертали б увагу зовнішньою ефектністю, тим паче крикливістю, а чи штучним пафосом. Досить глибоко підмітила особливість його творчості кандидат мистецтвознавства О. Савицька: «Хисту Степанова ближча не енергія жесту, а передчуття нового стану».

Ось проступають десь із середини стовбурів обриси фігур, облич, рук. Ніби персоніфікуючи дерева, автор ненав'язливо переконує: ми ж бо єдині з природою — могутньою й водночас такою вразливою. І якесь передчуття тривоги вже охоплює тебе, довго не відпускає, бентежить. «Дідова драбина», «Люди-драбини» — виявляється, і звичні побутові речі, пропущені через уяву й руки майстра, можуть багато про що мовити.

Знайомий образ поета й мислителя Григорія Сковороди, створений Степановим, набуває досі незнаних рис. Погляд, насамперед, прикипає не до задумливого й гордого чола, а до рук, кисті яких випростались прямо з статури. Довгі пальці тремтливо тримають сопілку — про що розкаже вона через мить? Знову чекання-передчуття...

Останнім часом Микола Степанов немало подорожує, його частіше запрошують ті ж виставкоми різних міст Союзу. З-під рук митця з'являються нові пам'ятники, скульптури: жертвам Татарбунарського повстання у Вилково на Дунаї, «Народження колеса» в Дніпропетровську, А. Гайдареві в Іллічівську. Його роботи експонуються на міжнародних виставках у Сегеді, Балтиморі, Варні, Генуї, Марселі... Подорожі навіюють свіжі задуми, які, без сумніву, невдовзі постануть перед глядачами оригінальними образами.

Георгій ВОРОТНЮК,
власний кореспондент «Голосу України».

Фото Олега ВЛАДИМИРСЬКОГО.

Футбол

Віктор БАННИКОВ:

«МИ ПІДЕМО ЗАКОННИМ ШЛЯХОМ»

Позаду «сто днів правління» голови Федерації футболу УРСР Віктора Банникова. Тому й запитав його: «Як працюється на новому місці?»

— Нормально, — відповів він. — Важко, як і всім, тепер. Але я оптиміст і сподіваюся, що найкращі часи і для народу України, і, зрозуміло, для нашого національного футболу ще попереду. І на його благо будемо трудитися не покладаючи рук.

— Вікторе, прокоментуйте, будь ласка, недавній дозвіл ФІФА гравцям з клубів Литви та Грузії укладати контракти із зарубіжними командами. Що це — крок до визнання Всесвітньою Федерацією незалежності грузинського та литовського футболу?

— Тут треба зробити одне уточнення. Річ у тім, що про цей дозвіл клопоталася... Федерація футболу СРСР. Так, не дивуйтеся, саме ця організація. Грузинські та литовські футболісти зголосилися виступати й у колективах інших республік. Іншими словами, зробили крок у бік від конфронтації. На це таким чином і відреагували в центрі. Так і з'явився на світ отой дозвіл ФІФА.

— Ну, а що ж український футбол, чи продовжуватиме активну боротьбу за незалежність, за вихід на міжнародну арену?

— Грюкнути дверима і розірвати всі зв'язки з іншими республіками, як на мене, користі не принесе. Однак за свій суверенітет боротимемося неодмінно. І йтимемо до нього виключно правовим шляхом. Збираємося виступити з ініціативою, щоб Федерація футболу СРСР перетворилася на Конфедерацію незалежних національних федерацій. Тоді ця організація і буде клопотати перед ФІФА про прийняття до неї та УЄФА національної Федерації футболу України та інших федерацій з республік. Ми знаходимося на території Європи і за статтею 60 Швейцарського цивільного кодексу маємо право входити до європейської футбольної спілки. Але, повторюю, за умов, що буде створено Конфедерацію і що вона замовить за нас слово. І все це реальні речі.

— Ось ви говорите про національну українську федерацію. Але ж поки що існує лише Федерація футболу УРСР. І на такій назві наполягала консервативна більшість на звітно-виборному пленумі організації...

— Яка різниця: УРСР чи України? Головне, що за суттю і змістом наша Федерація національна. І буде такою й надалі. Головне, про що ми маємо дбати, так це про розквіт нашого футболу, про створення для цього найкращих умов. І попереду в усіх, хто причетний до нашої справи, роботи непочатий край...

— Чув, що ви є ініціатором проведення чемпіонату України у так званій першій лізі. Чим це викликано?

— Насамперед тим, про що ми з вами говорили вище: прагненням до незалежності. Штовхає нас на такий крок і подорожчання життя. Не з кишенею клубів буферної зони мандрувати в далекі регіони. До того ж на півдні країни дуже гостра політична ситуація, тому немає ніяких гарантій, що українські футболісти якогось нещасливого дня не опиняться в центрі протиборства. Ми не маємо права ризикувати життям людей.

— І яким ви бачите той чемпіонат?

— До складу учасників плануємо зключити клуби нинішньої радянської першої ліги «Таврію» та «Буковину», команди буферної зони — «Зорю», «Ниву» (Тернопіль), «Карпати» (Львів), СКА (Одеса), «Ниву» (Вінниця), «Волинь», «Торпедо» (Запоріжжя), «Суднобудівник», «Кремінь», «Галичину», «Ворсклу». До них приєднаються й три найкращі команди із західної (української) зони другої ліги і, можливо, володар Кубка України.

— Коли від розмов перейдете до конкретних справ по організації національної ліги?

— А ми вже працюємо. Розіслані пропозиції щодо цього турніру тренерам клубів. Вони мають все обміркувати, внести свої пропозиції. Їх зберемо у жовтні. Тоді й розпочнеться організаційний період.

— Кілька днів тому в газеті «Советский спорт» було опубліковано огляд чемпіонату у вищій лізі, в якому претендентами на нагороди названо лише московські клуби ЦСКА, «Спартак» і «Торпедо». Яка ваша думка з приводу цього прогнозу?

— У таких випадках кажуть, що папір здатен витримати все. Зрозуміло, що головні претенденти на «золото» — спартаківці та армійці. Але попереду велика боротьба. А футбол, як відомо, може підносити різні сюрпризи. Якщо не помиляюся, в нинішньому чемпіонаті «Спартак» був і сьомим у турнірній таблиці. Але, як бачимо, сьогодні цей колектив на чільній позиції. Нарешті, обмежувати список претендентів на призи трьома командами просто несерйозно. Це смішно. Гадаю, плекають найчестолюбніші наміри донеччани і кияни. Не складуть зброї мінчани, московські динамівці та «Дніпро». Та й «Чорноморець» останнім часом демонструє досить привабливий футбол...

Завершуючи цю розмову з Віктором Банниковим, побажав йому успішної роботи протягом не тільки наступних ста днів, а й щоб і він, і очолюваний ним республіканський штаб рішуче й упевнено вели український футбол до нових вершин.

Віктор БРАНИЦЬКИЙ.

ГОЛОС України

Газета Верховної Ради Української РСР

Головний редактор
Сергій ПРАВДЕНКО

Редколегія:

Олександр БІЛИК
заступник головного редактора

Анатолій ГОРЛОВ
перший заступник головного редактора

Олександр ЄМЕЛЬЯНОВ
член-кореспондент АН УРСР

Володимир КРАСНОДЕМСЬКИЙ

Леонід САМОЙЛЕНКО
заступник головного редактора

Борис СИДОРЕНКО
заступник головного редактора

Анатолій СОЛОНСЬКИЙ

Віталій СУДДЯ
відповідальний секретар

На блоці.
Фото Миколи БОЧКА.

У ДРУГІЙ ЛІЗІ

Зіграно матчі 32-го туру футбольного чемпіонату СРСР в українській зоні: «Сталь» — «Прикарпаття» — 1:0, «Шахтар» — «Приладист» — 2:0, «Карпати» — «Стахановець» — 1:0, «Закарпаття» — «Нафтовик» — 0:0, «Маяк» (Очаків) — «Верес» — 1:1, «Кривбас» — «Темп» — 1:2, «Чайка» — «Поділля» — 1:1, «Океан» — «Полісся» — 2:3, «Зірка» — «Десна» — 2:2, «Дніпро» — «Автомобіліст» — 2:0, «Динамо» — «Хімік» — 2:0, СКА (Київ) — «Маяк» (Харків) — 1:1.

Хокей

П'ЯТИЙ СТАРТ КУБКА КАНАДИ

Знову увага любителів хокею всього світу прикута до Північної Америки. В останній день серпня стартує п'ятий розиграш Кубка Канади. Самі канадці і не тільки вони, а й переважна більшість справжніх цінителів хокею, фахівців, гравців, журналістів, вважають саме цей турнір істинним чемпіонатом світу. Адже на катках США та Канади виступає цвіт льодової гри. Збірні-учасниці укомплектовано найкращими виконавцями.

Нагадаємо, які команди вже володіли цим призом. 1976 рік — Канада, 1981 — СРСР, 1984 — Канада, 1987 — Канада.

У п'ятому розиграші виступатимуть шість збірних: Канади, СРСР, США, Швеції, Фінляндії, Чехо-Словаччини. Турнір розбито на два етапи. На першому всі учасники зіграють по матчу між собою в одне коло. Буде визначено чотири найсильніші команди. У півфіналах перша зустрінеться з четвертою а друга — з третьою. Переможці у фіналі вестимуть спір до двох виграшів.

Нашим читачам, мабуть, буде цікаво ознайомитися з календарем турніру на Кубок Канади:

31 серпня. СРСР — ЧСФР (матч відбуватиметься в місті Саскатун), Швеція — США (Піттсбург), Канада — Фінляндія (Торонто). **2 вересня.** Канада — США (Гамільтон), **СРСР — Швеція (Монреаль)**, ЧСФР — Фінляндія (Саскатун). **5 вересня.** Канада — Швеція (Торонто), **СРСР — Фінляндія (Гамільтон)**, ЧСФР — США (Детройт). **7 вересня.** Канада — ЧСФР (Монреаль), **СРСР — США (Чикаго)**, Швеція — Фінляндія (Торонто). **9 вересня. Канада — СРСР (Квебек)**, ЧСФР — Швеція (Торонто), Фінляндія — США (Чикаго). **11 вересня.** Перший півфінал (Гамільтон). **12 вересня.** Другий півфінал (Торонто). **14 вересня.** Перший фінальний матч (Монреаль). **16 вересня.** Другий фінальний матч (Гамільтон). **18 вересня.** Третій фінальний матч (якщо знадобиться, Гамільтон).

Учасники турніру здійснюють останні приготування. Зрозуміло, тренується, грає контрольні зустрічі й збірна Радянського Союзу. Поки що в її складі колишні кияни Дмитро Христич, Михайло Татаринов, які нині виступають у клубах НХЛ, а ще Олексій Житник, який нещодавно втік із «Сокола» до ЦСКА.

Десь завтра — післязавтра Віктор Тихонов і Володимир Юрзинов, який знову повернувся до збірної, визначать 23 гравців, які й вирушать до Канади. Серед них, на жаль, можна сказати вже точно, не буде талановитих майстрів Євгена Давидова і Павла Буре. Дуже прикро. Обидва відмовилися підписувати трирічні контракти з ЦСКА. Тому Віктор Тихонов вирішив покарати «волелюбців» своїми методами.

— Так справи не робляться, — сказав журналістам, зрозуміло, розстроєний і ображений Павло Буре. — В останній день говорять: або підпишете контракт із ЦСКА, або не поїдете до Канади за збірну. Контракт — річ серйозна. Я пропонував укласти угоду на короткий термін — на місяць, два. До завершення Кубка Канади. Умови основного ж договору обговорити потім. Але керівництво клубу стояло на своєму, мов гранітна скеля...

Що ж, наставник ЦСКА і збірної СРСР Віктор Тихонов у своєму репертуарі: без інтриг йому важко жити.

Віктор ГЕНЧУК.

НАД НОМЕРОМ ПРАЦЮВАЛИ:

Член редколегії — Анатолій Солонський

Чергові редактори — Яків Гальченко, Юрій Нестеряк.

Автори макета — Анатолій Мироничев, Леонід Підлужний.

Випусковий — Олексій Бондаренко.

Оформлення — Володимир Кисельов.

Коректори: Тамара Баштанник, Наталія Власик, Людмила Морозова, Людмила Ніссена, Антоніна Сильверстова, Любов Станачин, Людмила Терещук.

Верстальники: Тетяна Балюк, Ольга Яценко, Марія Солодюк.

Лінотипісти: Наталія Познах, Валентина Чичирко.

* * *

Комбінат друку видавництва «Радянська Україна» 252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50.

Індекс 60955.

Тираж 155.000

Передплатна ціна на рік 19 крб. 80 коп.

Зам. 03151611.